

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredni nedelje in praznike.
Inserati: do 9 petih vrst 4 K, od 10—15 petih vrst 6 K, večji inserati petih vrst 8 K; notice, poslane, izjave, reklame, preklic petih vrst 12 K; poroke, zaroke velikost 15 vrst 120 K; ženitne ponudbe beseda 3 K. Popust le pri naročitih od 11 objav naprej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znak za odgovor.

Upravištvu „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.
Dopolne sprejema le podpisane in nedotaknane frankovane.
Rokopisov se ne vrata.

Posamezna številka stane 50 par = 2 kroni.
V inozemstvu 65 par = K 2.60.
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:
V Jugoslaviji: celoletno naprej plačan K 300—
polletno 150—
3 mesečno 75—
1 25—
V inozemstvu: celoletno K 480—
polletno 240—
3 mesečno 120—
1 40—
Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročilna doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Kralj Aleksander.

Kralj Aleksander praznuje danes prvič kot vladar udeležene in svobodne Jugoslavije svoj rojstni dan. Rojen 1. 1888 na Cetinju, je z današnjim dnem dosegel 33. leto. Usoda ga je obsula z največjim gorjem in z najslabšim triumfom: kot sin po morilskih in zarotniških preganjanega begunca se je narodil, doživel povratek svojega očeta na srbski prestol, zavzel v balkanskih vojnah prvo mesto med zmagovalnimi srbskimi vojevodji, bil vrhovni poveljnik srbske armade v svetovni vojni ter moral z očetom težati s srbskim narodom zopet v tujino. Takrat smo se spominjali Levstikovega »Ubežnega kralja«, toda kralj Petar ni bil osamljen, nego obdan po svojih dveh sinovih, po svoji vojski in po vsem narodu. In kralj Petar se je vrnil z vojsko in narodom kot zmagalet v kraljevski Beograd, na čelu vsem vitezom pa je prišel Aleksander. Kot regent je prevzel vladno imenu svojega velikega očeta ter po njega smrti stopil na prestol. Po letih še mlad mož, a po doživljanju, zaslugah in uspehih bogatejši kot najslavnejši starec naše domovine. Vseobsegla ljubezen in neomejeno spoštovanje ga spremljata

že desetletja, vsesplošno trdno zapanje državljanov v njegov svetli značaj pa je prav danes edina zelena oaza v strašni puščavi jugoslovanske. Kralj Aleksander je najmočnejša os, ki vzdržuje našo Jugoslavijo v ravnotežju in vanj se obračajo oči vseh iskrenih domoljubov kot v rešitelja iz zmed in kriz. Kot kralj po narodni volji, kot nosilec državne misli, kot predstavitelj moči, slave in pravice naše države je Aleksander najpopolnejši vladar na svetu. Vanj zupamo, da se mu posreči prikleniti k državi vse divergentne sile, uzadovoljiti vsa tri plemena, doseči popolno spravo med Srbi in Hrvati, utrditi Jugoslavijo na notraj in zunaj ter ustanoviti dobro vseobsegajočega reda, miru, napredka in pravičnosti.

Slovenci smo osebno spoznali in vzljubili kralja Aleksandra kot modernega, resnično demokratskega, svobodoljubnega moža najširšega duševnega obzora. Kakor njegovega velikega očeta Petra Osvoboditelja ljubimo in spoštujemo njegovo kot svojega prvega brata. Naj mu bo poslednja usoda, da dožene svoje velike cilje in naloge!

Jugoslavija in Madžarska.

(Iz diplomatskih krogov.)

V Beogradu, 15. dec.

Prestali smo drugo Karlovo krizo, ki je vzbudila v naši državi in po svetu toliko vznemirjenja. Karel Habsburški je odpravljen na Madeiro. Toda s tem še ni rešeno madžarsko vprašanje ozir. vprašanje razmerja med nami in med madžarsko državo. Za nas je samo na sebi čisto brez pomena, če prebiva Karel na Madeiru ali kje drugje. Jedro vprašanja tiči drugje.

Madžarska je samostojna, neodvisna država v naši neposredni sosedščini. Vsak pameten človek bo želel, da živi s sosedom v tesnih, prijateljskih razmerah. Toda naša stvar ni, da bi ponujali Madžarom naše prijateljstvo. Priti morajo sami do spoznanja, da je prijateljstvo z nami za njih same koristno in potrebno. Šele potem bo mogoče z njimi govoriti. Dokler pa tega spoznanja ni, ne moremo tudi mi stopiti

riti ničesar drugega, kakor da gledamo na sebe in na svoje koristi. Prijateljstvo se ne da izsiliti, ne izprostiti. Priti mora iz spoznanja, in za spoznanje je treba časa.

Od Madžarov torej ne prosimo ne prijateljstva, ne ljubezni. Njihova stvar je, v kakšni smeri se razvija njihovo spoznanje in kakšno politiko hočejo zavzeti v svojem delokrogu. Mi imamo samo dolžnost, da ščitimo svoje koristi in imamo pravico, zahtevati od sosedov, da nas ne vznemirjajo. Nam je čisto vseeno, kako uredijo Madžari svoje notranje razmere. Zaradi nas si lahko izberejo ono obliko vladavine, ki jim najbolj prija, samo da ne preti iz tega za našo državo nobena opasnost. Karel Habsburški ali katerikoli drugi Habsburžan na čelu madžarske države bi pomenil trajno opasnost za našo državo.

Njegova odstranitev pa ni za nas še nobena garancija. Njegov prihod na Madžarsko je bil samo simptom, a ne vzrok. Za nas pa ni dovolj, ako se odstranijo samo simptomi.

Edino resno garancijo bi nam mogla dati madžarska demokracija. Madžarska živi še v svoji romantični viteški tradiciji in v njej vlada še fevdalni srednjeveški gospodarski sistem. Grofi, ki so imeli pred vojno slavno ime, igrajo tudi še sedaj veliko politično vlogo. Njihova politična ideologija se pretaka še po starih strujah. Konstrukcije njihovih govorov zvane zelo silno onim, ki so odmevale pred vojno. Ta srednjeveški fevdalizem je še pomčan z neko azijsko brutalnostjo. O socialni politiki ni sledu. Socialno vprašanje rešavajo »brahijalni oddelki« z »brahijalnimi sredstvi«.

Mi imamo pred očmi čudno anomalijo, da se nahaja v sredini demokratske Evrope neki popolnoma nedemokratski državni sistem, ki živi duhom one dobe, katera je v svetovni vojni utonila v potokih krvi in izgubila vsako pravico do življenja. Ta anomalija je neprestano nevarnost za našo državo. Svetovna vojna se je bojevala za zmago demokracije in demokracija je zmagała, pa ima zato tudi pravo, da se uveljavi. Na Madžarskem se pa ni v oziru izpremenilo ničesar. Samo kraljevi prestol je ostal začasno nezaseden in zaenkrat greje prostor Horthy, da najde novi vladar takoj toplo gnezdo, kadar pride.

Edino jamstvo za dobro razmerje med nami in med Madžari bi mogla dati demokracija, ako za vlada tudi na Madžarskem. Svetovna vojna se je bojevala za zmago moderne demokracije nad stari absolutističnimi sistemi. Ako hočemo, da tudi na Madžarskem zavladava demokracija, se s tem ne vmešavamo v notranje madžarske zadeve, nego se samo postavljamo za velike cilje človečanstva. Dokler pa vlada na Madžarskem stari sistem, nimamo mi nobene garancije za našo varnost. In vendar nam ne bo nihče odrekal pravice, da se čuvamo. Mi ne motimo nikogar, a imamo tudi od drugih pravico, zahtevati, da nas ne motijo.

Pismo iz Pariza.

V Parizu, 6. dec.

Dne 22. novembra je umrl v Parizu svetovnoznani francoski filozof Emile Boutroux, v šestinsedemdesetem letu svoje dobe. Rojen je bil v Parizu 1. 1845. Njegovo življenje je bilo vsakdanje, življenje neutrudljivega delavca, ki je slednjič dosegel vse univerzitetne in akademske časti in proti koncu svojega življenja priznanje in obdovanje celega sveta. Srednje šolo je študiral na lycée Henri IV, nato je stopil v école normale supérieure (šola za izobrazbo srednješkolskih profesorjev) in postal po štirih letih 1. 1868. agrégé de philosophie (to je državni izpit). Po dveh letih študijskem bivanju v Heidelbergu v Nemčiji je vstopil kot profesor na licej v Caenu in napredoval leta 1874. doktorat. Njegove doktorske teze so bile »De veritatibus aeternis apud Cartesium« (O večnih resnicah pri Descartesu) in »De la contingence des lois de la nature« (O slučajnosti naravnih zakonov). Nato je predaval filozofijo na slovestveni fakulteti v Montpelierju in v Nancyju in bil prestavljen 1877 v Pariz na Ecole normale. Deset let ni preteklo in prišel je na pariško slovestveno fakulteto in začel s predavanjem o zgodovini nemške filozofije. 1888 je dobil izpraznjeno stoličo za moderno filozofijo na Sorbonni. Od takrat ni več zapustil pariške univerze, na kateri je slednjič postal častni profesor.

To je bilo na zunaj življenje tega učenjaka, normalna pot, ki jo koraka vsak francoski profesor na slovestveni fakulteti. Kakor je razvidno, je ta pot mnogo težja, kakor pot njegovega nemškega kolega: po proforskem izpitu pride kandidat na srednje šolo v provinco, po doktoratu na univerzo v provinco in če se izkaže za prvovrstnega, mu je odprta pot na pariško univerzo. Nihče ne more poštati v Franciji univerzitetni profesor na slovestveni fakulteti, kdor ni ma državnega proforskega izpita in je učil par let na srednjih šolah in tu pokazal, da je kot izborni pedagog sposoben za pouk na visoki šoli. Univerzitetni profesor mora imeti dva proforska izpita (licenciat in agregation) in doktorat. Vsi

ti trije izpiti so mnogo težji kakor oni na nemških univerzah. Rezultat tega je, da so srednješkolski in visokoškolski profesorji v Franciji elitni stan in se slednji ne smatrajo za vzvišeno, privilegirano kasto, kakor njih nemški kolegi. S tem je tudi onemogočeno, da se vrinejo v vrsto univerzitetnih profesorjev ljudje, ki četudi so morda učenjaki, nimajo poima o praktični pedagogiki in katerih učni uspehi so po tem silno klaverni. Kdor je študiral na neki nemški univerzi, se bo s pomilovanjem spominjal marsikaterega takega dolgočasnega profesorja, ki je vsled pomanjkanja vsake učne in pedagoške prakse bil nezmožen tolmačiti svoj predmet.

A vrnimo se k Boutrouxu. Boutroux je spisal znamenit uvod k Ed. Zellerjevi Filozofiji Grkov in predgovor k Leibnizovi Monadologiji. 1883. je spisal študijo o Sokratu, ustanovitelju moralne vede in nato izdal Leibnizove Nove poskuse (predgovor in 1. knjigo) študijo o njih in nemškega filozofa Jakoba Boehmeja. Sodeloval je pri razlidi velikih revijah. Nikjer ni štedil s svojimi skrbno izdelanimi idejami, ki so vodile njegovo evolucijo k resnici, do zadnjih del, ki jih imamo od njega. Ideje de la loi naturelle (Ideja naravnega zakona), Science et religion (Veda in vera), in William James, delo, v katerem se je bavil s kriterijem samim resnice, s pragmatizmom.

Bil je član francoske akademije in akademije moralnih in političnih ved in komander častne legije. Filozof Boutroux se je boril zoper determinizem, in s tem, da je spoznal v naravnih zakonih slučaj in opazil difference med učinkom in vzrokom, jih je odpravil. Kot zgodovinar filozofije je ustvarjal Boutroux zgodovino sistemov, jim prisodil njih mesto v času in jim dal v historičnosti vesoljne misli izraz in izgled osebnosti. Govorec o možeh, ki so mislili, govorili in pisali, je hotel od njih obdržati samo njihovo originalnost, da ostane njih ime in genij tesno zvezan z doktrino in da se pokaže vsaka filozofija v obeh časa kot stopnja v dolgem iskanju resnice.

Šino, da se mu kar vrti v glavi, in da se mu sploh vrti ne neha, kakor dokazujejo to teden na teden in skoro že dan na dan. Veliki etik in etični zaupnik se ni pomisljal, kakor svedoči obča sodba, z napisano kritiko hoteli defenitivno strnoglaviti, ubiti in pred slovensko javnostjo znanstveno diskvalificirati neljubega mu konkurenta, ki mu ni storil nikoli ničesar drugega zlega, kakor to, da izdeluje v vsej ponižnosti prav tako svoje, najmanj toliko solidne črevlje — kot znanstvena in kulturna veletrdka Serko & Compagnie.

Tako konča historija o motivih in namenih, ki so potisnili prijaznemu gojenjatelju kritično pero v roke.

V kako budalosti pa more človeka zavesti divja strast, dokazuje Serkova trditve, a katero sklepa svoje kritiko, da je knjiga pač priporočljiva pravnikom in sdravnikom, učeči se mladini pa ne. A g. Serko že ve, zakaj je prav to zapisal. — samo naj ne misli, da je naša mladina tako slaba in tako omejena, da se bo vsleda in obsedela na tako naivno nastavljeni lim. Pride čas, ko bo sodila, in čisto nič se ne bojim njene sodbe. In tudi to vem, da ima mladina vedno prav!

V ostalem si pa nikakor ne dam imponirati niti s prepotentnim nastopom, niti bojnim gestami nekeke navdano-pomembne osebnosti, kakor tudi prav posebno ne, če se hoče ta individualnost udeleževati za vsako ceno, in bodisi da na račun — drugih.

Ivan Robida.

Pro domo.

V 2. številki letošnjega letnika je priobčil »Ljubljanski Zvon« o moji lastni izišli knjigi »Psihične motnje na alkoholiki podlagi« famozno oceno izpod peresa g. Alfreda Serkova. Stojalo na stališču, da je avtorju prenehati še tako negativno, pa bodisi še tako perfidno, zlobno in krivdno kritiko, bi ne mignil niti z mezinco, če bi šlo za kak roman ali kako dramo, katero more oceniti in si napraviti o njej svoje mnenje dovolj širok krog čitaločkovega občinstva.

Kaj drugega pa je z znanstvenim delom. Pred ogromno večino »Zvonove« publike proglašajo vsak dan lahko Kerpeljeve stavke za budalost. Dopolnjev princip za oslarijo in Einsteinovo teorijo za konfuzno trapasto brogo, »katere mož sam ne razume«. Ako bo večina bralcev pri čitanju take uničujoče kritike opravičeno skomizgnila z rameni, če bo pod njo podpisal gospod Zogoslav Rogovila, občinski tajnik in član društva »Bregovje«, pa postane isto čitateljsko pozorno, če bo pod oceno podpisano strokovnjak. In kot tak mora vendar veljati g. Alfred Serko, philosophiae et medicinae doktor, redni javni vsučiliški profesor, menda dosmrtni dekan slov. med. fakultete, bivša dvotretjinska večina njegove proforskega zbora in psihiatra, čigar elava sega izven stalnega omizja nesporno že davno preko Verdara! Njegova mnenja valja spoštovati in ceniti, ne glede na to, da je brezdomno vedno in povsod resno, edino pravo in nepogrešno, o čemer si ni menda slovenska javnost že davno več v dvomih.

Če se uvažujem, da je kritika izšla v »Ljubljanskem Zvonu« torej v široko našo domovino razširjenem mesečniku, čigar remonija se doleže še ni posrečilo ubiti niti ne samemu g. Joži Glonarju, bo umevno, da mi ne more biti irelevantno, kako piše o moji knjigi, strokovno nekritičnemu občinstvu v »Zvonu« strokovnjak g. Alfred Serko.

Romal sem torej h g. Joži Glonarju in ga ponižno prosil, naj mi da v listu prostora za odgovor. Toda mož, ki se je za mojo knjigo tako čudno in nestrpno zanimal, da si je jo od založništva izposil, ker se mu ni takoj doposlala, se je skril za načelo, da replik ne prinaša niti tedaj ne, če gre za lastno osebo. Mož že ve, zakaj ne, prav tako, kakor jas vem, kaj je komplot in kaj klika.

Ker nisem v teh razmerah ničesar dosegel, sem se odločil, da pobakam s temi vesticami dotlej, da izpregovore svoje besede tudi drugi kritiki. Danes, ko so izšle iz večine menda ocene, tako strokovne kot nestrokovne, in izmed katerih ni niti ena negativna, nekatere pa naravnost laiskave, smem morda še s večjo pravico nastopiti v svojo obrambo.

Z ugotovitvami omenjenih kritik, nedabisespuščal in poudarjati, v prvi vrsti tudi

pobijam to, kar je vodilna, in da še tako spretno maskirana misel Serkove kritike: »Kar je v knjigi dobrega, je tuje, in še to slabo prepisano: kar je avtorjevega, je pod ničlo.«

Da bi nebroj nentemeljenih in povsem nepodprtih trditve, v katerih je g. Serko priznan mojster, pobijati hotel ali mogel, na to ni misliti. Potem bi moral v stvaren znanstven odgovor napisati zopet knjigo, ki bi kritizirala moralno daleko presegati po obsegu, in morda še ne mogla pojasniti lajku vsega, kar je treba do popolnega uvidevanja. Strokovni kritiki pa itak niti potreba novih pojasnil; ta je itak desavuirala g. Serkova izvajanja na vsej črti.

Kar je g. Serkova dritilo najneprijetnejše, je bila pripomba v predgovoru, da je knjiga prvo slovensko znanstveno psihiatrično delo, in jasno je, da je kaj takega epizati pridržano izključno samo njemu. Da bi znanstven spis trpel na svoji vrednosti, če je pisan lahko umljivo, vzlasti če je proračunjen za širši čitateljski krog, če ni namenjen izključno samo medicinsko naobraznemu čitatelstvu, ampak tudi juristom, torej laiki, kom je svede nekaj novega. Dolej smo žal mislili, da je to prednost, ne pa napaka! Toda če je knjiga pisana poljudno, in vsakemu izobražencu izvedno dostopno in umevno, če trpi torej na tej napaki, potem sem ponesen, da sem deležen tega groznega greha s takimi ponižnimi grički psihiatrione

Da počasti spomin profesorja Ernesta Denisa, ki ga smatra vsi češkoslovaški narod za enega izmed ustanoviteljev svoje neodvisnosti, je praška vlada podarila pariški univerzi darilo en milijon frankov. S tem je izvršen zakon, ki ga je bil na predlog zunanjega ministra Bepeša sklenil parlament.

Ta vsota je določena deloma za ustanovitev stolice slovenske zgodovine in civilizacije na Sorbonni, deloma za slovanski institut v Parizu, ki ga je ustanovil Ernest Denis in ki je že važno središče za študij zgodovine, filologije in slovstva vseh slovenskih narodov. Vlada Češkoslovaške Republike je izrazila željo, da ostane ta institut v hiši, kjer je živel Ernest Denis. Kupila je to zgradbo v rue Michelet in jo podarila pariški univerzi.

Da se odpomore stanovanjski krizi, ki sicer v Parizu ni tako huda kot pri nas, in da se olajša življenje vseučiliščnikom, se je ustanovila pod predsedstvom arhitekta Henrija Caprona akcijska konstrukcijska družba, ki bo sezidala zanje velik hotel. Pravila družbe so sestavljena na podlagi francoskih zakonov, ki urejajo po ceni stanovanj. Akcije se glase na ime podpisalca, so po sto frankov in ne smejo prinašati več kot štiri odstotke obresti. Zanimivo in tudi za nas Jugoslovane važno je pa dejstvo, da družba garantira vsaki državi, mestu ali katerikoli organizaciji, francoski ali inozemski, toliko sob

za njeno dijake v hotelu, kolikor-krat bo vplačala 150 akcij 100 frankov, torej 15.000 frankov. To je za francoska provinčialna mesta kakor tudi za tuje narode praktičen način zasigurati stanovanje, udobno družabno in po ceni življenje za one visokošolce, ki jih pošiljajo v Pariz. Dobro bi bilo, če bi se naši merodajni krogi zanimali za stvar in omogočili s vplačanjem male vsote (ki se obrestuje!) enemu ali dvema slovenskima visokošolcem na leto bivanje v Parizu, ki je vsled začasnega nizkega stanja dinarske valute onemogočeno.

Hotel se bo zidal na oglu boulevarda Raspaila in ulice Campagne - Premiere v sredi šolskega okraja quartier latin. Hiša bo imela dvigala za vsa nadstropja, sobe bodo vse enake (3,40 m x 5 m), zraven vsake bo majhen toaletni kabinet s prho, toplo in mrzlo vodo. Pohištvo bo sestajalo iz postelje, omare za knjige, omare za obleko in perilo in dveh stolov. Razen tega bodo v hotelu skupne jedilnice, študijske dvorane, dvorane za predavanja in slavnosti, sprejemni saloni, čitalnice in sobe za biljard. 50 m dolga plavalnica bo izpopolnjevala udobnost te zgradbe. Cena življenja bo 250 frankov na mesec, torej za polovico manj, kakor splošno, in sicer: 80 fr. za najemnino sobe in 5,50 fr. dnevno za hrano. V priložnosti bodo na fasadi 225 m prodajalne, in njih najemnina bo tudi omogočila po ceni življenje dijakov-stanovalcev.

P. V. B.

Pismo iz Prage.

V ospredju notranje politične situacije stoji spor slovaških lidovcev. Njihova secesija je brezdvomno važnost za razmerje v parlamentu, kajti z njo je bila vladna večina zmanjšana za 12 glasov. Ta secesija se dotika tudi jednote češkoslovaškega naroda in s tem tudi pozicije Češkoslovaške Republike kot celote napram inozemstvu. Z vseh teh stališč treba obhalovati, da je prišlo do tega dogodka, katerega krivce sedaj iščejo tuintam. Klerikalni dnevnik, neoficielni »Čechi«, imenuje za glavnega krivca ministra dr. Šrobára. Obdolžuje ga, da je izgnal lidovce iz koalicijske večine z netaktnostjo, s katero je odklonil izpolnitev obljube svojega prednika, ministra dr. Šuste, v zvezi z ustanovitvijo treh katoliških gimnazij na Slovaškem začetkom školskega leta, za katere bi bili plačevali del bremena slovaški biskupi. Tudi se očita ministru Šramku, da si je s svojim vstopom v kabinet, kot edini član »petke«, oslabil svojo pozicijo proti slovaškim lidovcem in da s svojo odlaševalno taktno ni znal odvrniti slovaških lidovcev od njihovega koraka. Ti pričenjajo svojo opozicijo stopnjevati in ne pomišljajo niti več, da glasujejo z Nemci in komunisti proti predlogom, določenim za Slovaško, in celo proti predlogom javne dobrodelnosti, kakor na primer proti šodstotni dokladi k sanaciji bolnišnic.

V parlamentu se pripravila material za program naslednjih dni letošnjega zasedanja, ki bo tudi izvršen. Največje težkoče povzroča zakon za varstvo najemnikov oziroma zakon za zvišanje najemnine, in ni izključeno, da bo potreba v slučaju, ako se ne doseže sporazum, poseči po provizoriju v obliki vlad-

ne naredbe, kar bi pa ne pričalo o sili in solidarnosti vladne koalicije. Češki socialisti so imeli 11. t. m. svoje zborovanje na katerem so odobrili postopanje svojih zastopnikov pri sestavi vladne koalicije in pri proizvajanju parlamentarne politike. Sklonili so se sklicati čez tri mesece redni zbor stranke, ki bo odločil glede izobremenbe stranskega programa kakor tudi glede izpopolnitve strankinega naslova.

Sočasno se je vršil v Dečini shod nemške socialno demokratične stranke v Češkoslovaški republiki, ki je služil v glavnem konvokaciji stranke in stališču stranke napram komunistom.

V zunanji politiki vzbujajo zanimanje obisk Hainricha in Schöbura pri prezidentu Masaryku. Obisk je v zvezi z očitnim stremiljenjem, da bi se Avstrija pričlenila k mali antanti. Situacija za zastopnike Avstrije je sedaj nekoliko ugodnejša, za kar se imajo zahvaliti madžarskemu uporu. Sicer pa se Dunaj trudi, delati razpoloženje za to, kar je razvidno iz raznih detajlov, tako na primer tudi iz predstav Smetanovega »Dalibora« v dunajski dvorni operi. S Schöbrom pride ves zbor gospodarskih strokovnjakov, finančnikov, železniških, trgovskih in drugih izvedencev, ki bodo razpravljali o stvareh, ki so ostale nerешene pri posvetovanjih v Halstatu in v Portorose.

Praško »Jugoslovensko katoliško akademsko društvo Krek« je priredilo 8. t. m. spominski večer v čast dr. Janeza Ev. Kreka v Gregorovi dvorani Občinskega doma. Vršili sta se dve predavanji, in sicer o Kreku in njegovem delovanju ter o Kreku med Čehi.

J. K. S.

Zadolžen in pozabljen Trst.

»Piccolo« se bavi s proračunom tržaškega mesta za 1921. Takoj uvodoma pravi, da običajne finance niso nikakor ugodne in dostavljajo tudi takoj, da se prva tri leta ni izvršila dolžnost napram Trstu. Leta 1914. so znašali stroški tržaške občine okoli 24 milijonov, sedaj znašajo okoli 94 milijonov. K temu pravimo mi: res je, da je vojna globoko posegla tudi v tržaške mestne finance, ali res je pa tudi, da se v Rimu nekako sistematično dela na to, da se Trst ne to mogel nikdar več dvigniti do svojega nekdanjega sijaja. Deficit za 1921. znaša 24 milijonov. List pravi, da je služil za vodnika v občinski upravi temeljni kriterij, ki je bil ta, da se ima pospeševati razvoj mesta in redna funkcija občine. V to svrhu so se porabljala sredstva in kar so zmanjkovala, je pomagala država. Izplačala je na predujmi 140 milijonov. Zraven tega pa je še naraslo drugih posojil za 36 milijonov in ako pristojemo deficit 24 milijonov, znaša znesek dolgov okoli 200 milijonov. Tako stoji stvar. Taka je prava situacija, in Tržičani naj jo smatrajo za resno. Tako izvaja imenovani list, ki na pohvali državo, kako da je dobrohotno upošte-

vala njene težkoče. Ali komaj je bila »la grande Patria italiana« pohvaljena, pričeljo v »Piccolo« nove skrbni za Trst, kjer se »pet kaže, da »la grande Patria italiana« kaj rada pozablja na Trst in da so za to vsi slavo-spevi »Materi Domovine« skrajno protirani. Gre namreč za drugi Belottijev načrt, po katerem se ima zgraditi brodov za 200 milijonov lir. 13 brodov za črte na otoke in v kolonije hoče zgraditi italijanska vlada. Delo ima porazdeliti na razne ladjedelnice, ali kakor doslej, tako se tudi v tem razvem načrtu ne upoštevajo ladjedelnice v Julijski pokrajini, marveč le v drugih provinciah. »Piccolo« prav ponižno meni, da se mora vendar enkrat upoštevati tudi ladjedelna industrija v Julijski pokrajini. Taka se vidi, da italijanska vlada tuintam odšteje kako lire za Trst, ali taktat, kadar bi bilo res kaj treba storiti za povrniti tržaškega pristanika ali za tržaško industrijo, pozabi na Trst in ima pred očmi le industrijo in prospeh v drugih provinciah. V Rimu smatrajo Trst za nadležnega berača, ki ni nikdar sit. Taka so rekli pred kratkim nekateri italijanski listi. Vse kaže, da imajo prav.

Politična situacija.

Sporazum med demokrati in radikalci. — Difference glede podtajniških mest. — Kombinacije o novi vladi.

— Beograd, 17. dec. (Izv.)

V kratkem brzolavnem poročilu smo že včeraj označili, da je v bistvenih točkah dosežen sporazum med demokrati in radikalci po posredovanju predsednika narodne skupščine g. dr. Ivana Ribara.

O poteku četrtkovne konference dr. Ribara z delegati demokratskega in radikalnega kluba je sedaj znana sledeča. Od Pašića predlagana solucija medsebojnega spora. Na konferenci je bilo v daljši, zelo živahni debati sporno vprašanje ministrstva notranjih del, glede katerega so že od začetka splošni vodji med obema strankama borba in vsled katerega je nastala sedanja že skoraj 7 tednov trajajoča kriza. Na tej konferenci je glede ministrstva notranjih del izjavil g. Nikola Pašić oz. stavi sledeči predlog: »V zmislu § 90. ustave naj se ustanovi državno podtajništvo v ministrstvu notranjih del. Demokracije obdrže to ministrstvo, državni podtajnik pa naj bo radikal.«

Kakor znano slove odstavek gorenjega paragrafa: »Pri ministrstvu se smejo po izkazani potrebi ustanoviti državna podtajništva za določen del posloj iz te stroke državne uprave. Državni podtajniki, če so vzeti iz parlamenta, ne izgube svojega mandata.«

O tem predlogu se je razvila kratka debata. Pašić je gorenjemu predlogu še dodal, da imajo demokracije s svoje strani pravico imenovati podtajnika v kakem ministrstvu, ki je v radikalnih rokah. Pašićev predlog je bil v načelu od obeh strani osvojen.

Politične razprave in politična pogajanja včerajšnjega dne so bila osredotočena na izvedbo gorenjega Pašićevega predloga.

Demokratski klub je imel takoj dopolne ob 9. sejo, na kateri je bila razprava o podtajnikih. Klub je sklenil, da demokracije obdržijo svojega podtajnika v ministrstvu agrarne reforme.

Radikalci so imeli svojo sejo dopolne in nepopolne. Dopolne je razpravljali ožji odbor glavnega odbora o Pašićevem predlogu. V radikalnih krogih je Pašićeva solucija naletela na delni odpor. Po daljši debati je bil končno odobren njegov modus rešitve krize. Borba je bila med radikalci za osebo državnega podtajnika v notranjem ministrstvu. Večino je dobil posl. Čeda Kostić.

Sporna točka pa je postala zahteva demokratov, da dobe svojega podtajnika v ministrstvu za agrarno reformo. Zadevni sklep demokratskega kluba

ba je naletel na popoldanski seji celokupnega radikalnega poslaniškega kluba na odpor. Radikalci niso hoteli koncedirati in so pripravili priznati demokratom državne podtajnika v ministrstvu zaobračaja. Demokracije doslej vztrajajo na svoji zahtevi.

Zvečer okoli 7. je imel predsednik narodne skupščine g. dr. Ivan Ribar sestanek z g. Nikolo Pašićem, ki mu je izjavil, da radikalni klub poda do danes ob 9. dopolne definitivno odzovor, ali sprejme radikalni klub zahtev demokratov ali ne.

Okoli pol 8. je g. dr. Ivan Ribar odšel na dvor h kralju, kateremu je obširno poročal o uspehih dosedanjega posredovanja.

Splošno vlada v beogradskih političnih krogih prepričanje, da bo kriza tekom današnjega dneva rešena in podpisani ukaz o imenovanju nove vlade. Za danes dopolne je določen sestanek pri dr. Ribaru med Pašićem in Davidovićem, da se izmenjajo kandidatne liste. Demokracije predlože že znano staro kandidatno listo. Tudi g. Pašić ima listo radikalnih ministrov že sestavljeno. V politični javnosti so se tekom včerajšnjega dneva pojavile razne kombinacije o radikalnih ministrih.

— Beograd, 17. decembra. (Izv.)

V političnih krogih je razširjena vest, da prevzame notranje ministrstvo demokrat dr. Voja Marinković. Dosedanj notranji minister g. Svetozar Pribičević je izjavil, da njegova oseba ne sme biti absolutno nikakoli ovira za sporazum med demokrati in radikalci iz državnih interesov. Glede radikalnih ministrov je znano, da še nadalje ostanejo Marko Trifković, minister pravde Gjurišić in Jovanović. Minister agrarne reforme dr. Miletić odstoji iz lastne iniciative. Dr. Velizar Janković je baše s svojo kandidaturom popolnoma propadel.

— Beograd, 17. decembra. (Izv.)

Muslimanski klub je imel včeraj sejo, na kateri je razpravljali tudi o sporazumu med demokrati in radikalci glede imenovanja radikalnega državnega podtajnika v ministrstvu notranjih del. Po svojem delegatu posl. Kurbegoviću je klub naznanil demokratom in radikalcem, da tudi muslimani zahtevajo državnega podtajnika v notranjem ministrstvu.

— d Beograd, 16. dec. Tekom današnjega dne so se nadaljevala posvetovanja v radikalnem in demokratskem klubu posebej in na

konferenci zastopnikov pri dr. Ribaru. Razen tega je imel dr. Ribar sestanek samo z g. Pašićem. Uspeh vseh teh sestankov je ta, da sta poravnani dve dosedajni sporni vprašanji in da se je dosegel sporazum med radikalci in demokrati. Sporazum obstaja v tem, da ministrstvo za notranje posle ostane demokratom, radikalci pa bodo imeli podtajnika v tem ministrstvu. Istotako bodo dobili demokrati podtajnika v ministrstvu za agrarno reformo ali pa v prometnem ministrstvu (?). O nadaljnjem delu vlade, o njenem programu in o osebnih vprašanjih bodo razpravljali tekom jutrišnjega dne.

URADNIŠKO VPRAŠANJE.

— d Beograd, 16. decembra.

Danes je finančni odbor imel svojo 9. redno sejo, na kateri so razpravljali o kreditih za delegacije v inozemstvu. Pred prehodom na dnevni red je predlagal dr. Korun (soz. dem.), da pošlje finančni odbor pismo vsem ministrstvom, v katerem predlaga, da se uradniška mesta, ki se sedaj izpraznjujejo, ne popolnijo v interesu varčevanja. Finančni odbor se je s tem predlogom strinjal in ga sprejel.

Nadaljnji predlog, da se osnuje sekcija, ki bi v sporazumu s komisijo popolnjevala izpraznjena mesta, je bil tudi sprejet.

Istotako je bil sprejet predlog g. Sečurova, da se osnuje še ena sekcija za proučevanje draginskih doklad. Ta sekcija se je takoj sestavila in šele tri člane. Potem je odbor prešel na dnevni red. Poručevalec dr. M. Novaković, vseučiliški profesor, je poročal o izdatkih za delegacije v inozemstvu. Komisija za povračilo škode ima 13 uradnikov, komisija v Budimpešti 5, na Dunaju 6, razne komisije v Nemčiji pa imajo skupno 40 uradnikov. Odstotek za izvršitev mednarodnih pogodb je ugotovil, ta je to število uradnikov preveliko. Zahteval je od g. Gavrilovića, šefa naše reparacijske komisije v Wiesbadnu, da se zmanjša število uradnikov in tudi njihove plače, in sicer tako, da se zmanjša plača onim uradnikom v Parizu, ki imajo več kakor 50 frankov plače v Nemčiji pa da se sploh znižajo. Mesečne plače za vse te uradnike znašajo 315.000 dinarjev.

POLJEDELSKI SVET.

Posojila kmetovalcem. — Državna agrarna banka.

— d Beograd, 16. dec. Danes dopolne ob 11. je bila seja plenu na poljedelskega sveta. Najprej so se prečitale resolucije večine in manjšine, ki jih je včeraj izzval referat dr. Ludovika Prohaske. Nato so sklepali o uredbi za zemljoradniške kredite. Predložilo se je besedilo zakona o ustanovitvi državne agrarne banke. V svrhu, da se daje kredit zemljoradnikom in upravi fondov, se ustanovi direkcija za zemljoradniške kredite. Zaradi tega bo uprava fondov ustanovila potrebne podružnice v vseh večjih krajih naše države. Po tem projektu se bodo nezadovoljenim poljedelcem in korporacijam lahko dajala posojila do 10.000 din. z 2 odstot. obrestmi. Posojila se bodo vračala po pravilih, ki jih bo predpisalo poljedelsko ministrstvo. Poljedelski svet bo nadaljeval sejo jutri predpolne.

Domača publikacija o naši umetnostni zgodovini.

Odkar so naši upodabljači umetnosti začeli nekako organizirano stopati pred javnost in prirejati razstave, se je v nas jelo dramiti smotnejše zanimanje za stvaritve umetnosti sploh. Zlasti živahen je v nas postal umetnostni razgib poslednja leta. Da bo moči ustrezati potrebam, ki jih je oživil ta pokret in ki se javljajo s svojpot razločnejšimi zahtevki, so se jeli združevati vsi oni, katerim je resno do tega, da se predramljeno zanimanje za upodabljačo umetnost osvesti in usmeri. In tako se je ustanovilo društvo Narodna galerija z namenom, da zbira priče našega umetnostnega stvarjanja in jih v ustrezajočih prostorih nudi vsakomur na ogled in estetsko uživanje. Društvo je letos že otvorilo splošno poseto svojo razstavo, ki je prav spoštljivo zbirko v hiši ljubljanske mestne imovine ob šolskem drevoredu. Ustanovilo se je društvo Probuda, ki vzdržuje dobre uspevačo umetnostno šolo. In ustanovilo se je Umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani, ki mu je naloga, raziskavati našo umetnostno preteklost in posebej umetnostno-zgodovinski študij, slasti študij umetnostne zgodovine na Slovenskem, ter razširjati učenje za umetnost in nje zgodovino. Izvršujoči upodabljači, ki odlično delujejo pri Narodni galeriji in pri

Probudi, so se sprili o črtanega gibanja v prilog upodabljači umetnosti naposled odločili, da sbrne konec svoj razcepjenosti na drobce in se zornizujejo v strokovnem združenju oblikovalnih umetnikov, tako da se je nadejati ugodnega razpleta njih stanovskega vprašanja.

Ko se tako razledujemo po našem umetnostnem pokretu, nam oko ne sme prezreti instituta, ki utedne postati za nadaljnje našo umetnostno osveščanje nad vse pomembno, to je umetnostno-zgodovinski seminar, ki nam ga je dalo mlado naše vseučilišče. Ako dodamo še to, da je naš pokrajinski namestnik, g. minister Ivan Ribar, v svojem programatičnem govoru med zbranimi občinskimi sodniki ljubljanskimi izrazil mišljenje, da moramo v doglednem času dobiti lastno umetnostno akademijo in posebno poslopje za umetnostno galerijo, ter da vlada po prizadevanju šefa pokrajinskega oddelka za nauk in bogoslužje, g. dvornega svetnika dr. Skaberneta, g. motno in moralno pospešuje ta naš pokret kolikor more, smo menda dovoljno utemeljili nazor, da se že gibljemo na trdnem potu, ki vede do razsvetlitve.

Da tudi umetnostno-zgodovinsko društvo ne kavi samo za mizo debati-rati in formulirati lične napovedi in lepe obete, ampak je odločeno, res kaj storiti, je že dokazano: pred kratkim je namreč v Ljubljani izdalo prvi sešitek svojega Zbornika (»Zbornik za umetnostno zgodovino«), ki obsega pr-

vi dve številki in najnovejšo slovensko publikacijo. Na 108 straneh se nudi za vsakogar zanimivo gradivo tako iz naše starejše kakor iz najnovejše umetnostne dobe v lahkonno pripovedni obliki.

Konservator dr. Fr. Stelš načenja važno poročilo zgodovine poznoroškega slikarstva v Sloveniji, opisujoč delo slikarja Janeza Ljubljanskega, ki je bil menda voditelj kranjskih slikarjev v sredi 15. stoletja. Svoj zanimivi spis je dr. Stelš ilustriral s 26 izbornimi uspešimi fotografiskimi reprodukcijami, ki zaslužijo tem večjo pozornost, ker so nanašane v domači tiskarni. S pridodanimi ilustracijami je Zbornik svojo vrednost nedvomno povečal. Kogar te vrste ilustracije odhajajo, kakor so odbile nekega gospoda - inteligenta, ki sem ga izkušal pridobiti za naročnika, ta le prejarko očituje svoje poročilo nepopravljeno našo umetnostno preteklost. Tistemu gospodu inteligentnemu namreč ni bilo po volji, da se na vseh teh slikah vidijo zgolj svetniki in svetnice. Naj sem mu donovredoval, da mi sedanjiki naš ne moremo za to, če je bila svoja dni umetnost pri nas izvedena po cerkva-h in se nam je najstarejša in starejša zlasti ohranila v hišah božjih, je le šemarij svojo in se je nekoliko omili lele tedaj, ko sem mu povedal, da princesa Zbornik, ko bo prilika, tudi slike, na katerih ne bo nič svetniškega. (Da se ne sme nadejati do možga ščegaljavih pikantnosti, sem mu po-

vedal s kar se je dalo prizanesljivim izrazom.)

Večji raziskovalec naše umetnostne zgodovine Viktor Steška opisuje v tudi ilustriranim sestavku nekatere ljubljanske starejše armenike, med drugimi Hrenov križ tik kempterskega mostu na Ambroževem trgu. — Knjižničar dr. Jos. Mat je priobčil nekaj doneskov k zgodovini zvonarjev in zvonov na Kranjskem, vseučiliški docent dr. I. Cankar pa razpravlja v obširnem, zelo zanimivem članku, ki se bo nadaljeval, kakšno je bilo pravzaprav razmerje prvih kristjanov do vpodabljačo umetnosti in kakšni so bili početki krščanske naslednice antiške umetnosti. — Poleg teh člankov, katerim je vseučiliški profesor K. Oswald dodal donesek k raziskavanjem, kako se estetski šolaj oko, prinaša ta sešitek Zbornika od konservatorja dr. Stelša napisani prav zanimivo poročilo o delovanju našega spomeniškega urada, nadalje dr. Cankarjev referat o poslovanju Narodne galerije in Umetnostno-zgodovinskega društva, končno umetnostno bibliografijo za l. 1921, beležke o najnovejših umetnostnih razstavah pri nas ter osebnostne zapiske o slikarju Jeml in kiparju Tončiču in še to in ono iz naših dni, kar bo zanimalo vsakega ljubitelja umetnosti.

Kakor je razvidno, je vsebina kaj mnogovrstna in bogata tako, da nudi vsakemu čitatelju dosti. Ker se Zbornik razpošilja tudi po tujini, je pred slehernim občo zanimivim sestavkom

v francoskem jeziku natisnjen orijen-tirajoč izveček.

Izhajal bo Zbornik štirikrat na leto. Urednik mu je ne samo pri nas uvaževani kulturni in umetnostni zgodovinar dr. Izidor Cankar, za sotrudi-nike pa so pridobljeni največja naša umetnostno-kulturni pisatelji. Kakor je nedvomno pokazal prvi sešitek Zbornika in jamčijo imena sotrudi-nikov, bo Zbornik publikacija, po kateri bo rad in s pridom segel vsak razum-nik. Tem rajši, ker znaša naročnina samo en sto kron na leto, s čimer je hkrati poravnana tudi članarina za Umetnostno-zgodovinsko društvo. Na-slednji sešitek izide v najkrajšem čas-u, menda že o božiču. V bodoče bo Zbornik priobčeval poleg drugega tu-di sestaven opis umetnin širom Slove-nije, slovenska umetnostna topografi-ja. Namen tega dolgotrajnega, na obče zanimivega dela je, da se umetnostno popiše vsa Slovenija, s čimer se bo omogočil sistematični umetnostno-zgo-dovinski študij domače umetnosti ter se bodo dale omejiti nadaljnje izgube umetnostnih predmetov.

Z zadovoljenjem naj omenim kar do-kazilo, da Slovenci vendarle nismo tolikanj stranski banavci, za kakršna se tako radi zmerjamo, da se je na Zbornik naročilo že precejšnje število od-jemalcev, čeprav se ni delala velika re-klama in dasti inteligentni ljudi usluž-bene na razni inteligentni in usluž-bemki za svoje delo. Pričelae je postati na naslov: Umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani. Fr. K.

Zakonodajni odbor.

Zakon glede pobiranja draginje sprejet. — Viharna seja. — Radikalci sejo zapustili. — Orožniki na seji.

— Beograd, 17. decembra.

Zakonodajni odbor je včeraj sprejel v glavni in specialni debati zakon glede pobiranja draginje. Razprava je bila zelo živahna. Radikalci, skušajoč zakon onemogočiti, so provocirali sprva načelno debato; sli je zakonodajni odbor po ustavi upravičen v času ostavke kabineta poslovati in sklepati o zakonih ali ne. Radikalci so po posl. Petroviču zahtevali, da odbor seje prekine za toliko časa, da prevzame vladne posle nova, definitivna vlada. Debatu o tem vprašanju je bila sejo živahna in mestoma burna. Predsednik Trifunović je zapustil predsedniško mesto. V dvorano sta vstopila v svrhu vzdrževanja reda dva varnostna funkcionarja. Radikalci pa so pozneje, čim je odbor razpravljal o draginskiem zakonu, začeli razpravljati o vladnem vprašanju. Posl. Petrovič je vladno vprašanje v naslednjem podajamo sejo poročilo:

Posl. Gjonović (rep.) pripomni radikalcem: »Vi mislite, da je vlada zavora parlamenta, mi pa mislimo, da ona ni carul parlamenta, temveč njegov izvršilni organ. Ako je kdo, ki ima ščititi interese celote, je za to prej poklicana skupščina, kakor vlada. S tega stališča vršimo torej narodno delo in ne gazimo ustavnih odredb.«

Posl. Petrovič (rad.) odgovarja: »Kadar naš parlamentarni ministri, ni treba da predsednik odredi sejo. Mi smo res največja kontrola vlade.« Posl. Lazić (zemljoradnik): »To bi morali biti, toda mi to delamo, oni tam (pokaže na levo) hodo, da se dela zlo. Mi hočemo delati.« (Govori na levo.)

Posl. dr. Šimrak (kler.) pripomni, da je nedavno g. Laza Marković zastopal stališče, da se moramo požuriti, sedaj pa, ko je na vrsti zakon, s katerim radikalci niso zadovoljni, pa pravijo, da ni treba delati. Posl. Simonović (rad.) je v imenu radikalnega kluba izjavil, da se strinja z mnenjem g. Petroviča. Predsednik odbora g. Trifunović je nato zapustil predsedniško mesto, držeč se naziranj, ki ga je poudaril v odgovoru g. Petrovič.

V dvorano sta vstopila polkovnik Mirković (sej brozništva in šet za javno varnost g. Zika Lazić. Predsedstvo je prevzel g. Popović. Nastal je prepri med g. Ziko Lazićem in posl. Petrovičem.

Posl. Vojta Lazić (zemljoradnik) je govoril proti mnenju g. Petroviča; veli, da ima zakonodajni odbor prav, da odloči o svojem delu. Krize bi se sicer lahko podaljšale za daljši čas.

Predsed. Popović je končal diskusijo in odredil, da se prešel odboj k dnevnemu redu: Razprava o zakonskem načrtu glede pobiranja draginje.

Radikalci so takoj korporativno zapustili dvorano.

Posl. Vojta Lazić (zemljoradnik) je omenil, da predložene uredbe niso imele nobenih rezultatov in misli, da tudi ta zakon ne bo imel boljšega uspeha. Zato predlaga, da se pretrga o tem, kako bi se ta načrti mogli modificirati po razmerah. Ker je ta projekt boljši, kakor prejšnje uredbe, bo glasoval zanj. — Posl. Bilović (musl.) je v imenu muslimanov kritiziral več določb tega zakonskega načrta, posebno glede oskrbe pasivnih krajev in kazni, ki so po tem zakonu določene za kupčenje blaga. Zahteval je, da se predvidi relativni dohodek za trgovce. Glasoval bo za. — Posl. Divac (soc. dem.) veli, da prejšnje uredbe niso imele uspeha, pa ne zato, ker so bile slabe, ampak zato, ker so se slabo porabljale. Največ uspeha so imele te uredbe v Sloveniji, potem pa na Hrvaškem, v Slavoniji in Bosni, najmanj pa v Srbiji, kjer vlada individualizem, ki sicer nikjer ne obstoja. Predlaga, da se uvede sistem revizije, ako se hoče, da se popravijo cene. Ni treba, da bi bila revizija vedno

na delu, da bi se vedno rekviriralo, revizija naj stoji v rezervi in naj se uporabi, kadar bo treba. Glasoval bo v načelu za. Posl. K. Moskovljević (zemljoradnik) je govoril proti ostrini kazni in vzkliknil: »Danes doživljamo isto stanje, ki je bilo v Rusiji za časa Kerjenskoga. Vidimo danes, kam je dovedla Rusijo metoda boljševizma in pobijanje zapadne monopolizirane trgovine z živili. Draginja se mora pobijati s podpiranjem kmetijskega združništva.«

Posl. Drienik (SKS) je naglašal, da se vse delo za pobijanje draginje hoče vrči na siromašne poljedelce, ki žalibog niso organizirani. Draginja se pobija najboljše, ako se daje svobodni trgovini svobodno roko. Draginja ni bil kriv poljedelec, temveč posestniki, velike banke in kapital. Prosi, da se ta zakon postavi na čelo svobodne trgovine, ker je to edini način, da se odpravi sedanja draginja.

Posl. dr. Šimrak (kler.) je priporočal izvedbo združništva v kmetijstvu. Minister za socialno politiko dr. Kučevic je k zakonu podal sledeča poasnila:

Iz samega načrta tega zakona se vidi, da je bil prvotni načrt večji in obsežnejši, da pa so se v sekciji izpremenile posamezne točke v smislu mnenj posameznih klubov. V svrhu, da bi načrt mogel prodrati v skupščini, omenil, da se one ogromne kazni, ki so bile določene prej, skoro popolnoma zmanjšale na minimum, in neposredno najvažnejše je izpuščeno v načrtu, tako da se sodnik v vsakem slučaju more izogniti onim kaznim, o katerih smatra, da niso umestne. Kazni, radi katerih se je pritoževala zemljoradniška skupina glede maksimalne cene, so sedaj odpadle, ker je odpadlo maksimaliranje cen. Minister prosi, da se uredba sprejme.

Sedilo je glasovanje v načelu in se je uredba v načelu soglasno sprejela. — Potem je prešel odbor na specialno debato. Prvi člen je bil sprejet z nekaterimi manjšimi spremembami.

Potem se je pretresal drugi člen, ki pravi: »Da se doseže svrha, navedena v prejšnjem členu, se po ministrstvu za socialno politiko posluževalo po potrebi nastopni mer: 1. podpiranje dosedanjih poljedelcev in otvorenih novih prodajalnic konzumnih in poljedelskih združenj in samoupravni korporaciji, po potrebi pa se bodo ustanovljale tudi druge prodajalnice; 2. posredovanje pri pristojnih ministrstvih itd.«

O tem odstavku je nastala diskusija. Dr. Marković predlaga poseben stavek: »V pesivnih krajih mora država imeti svoje prodajalnice za najnižnjo živila, da podpira prebivalstvo v nerodovitnih letih.«

Poročevalec je sprejel predlog dr. Markovića. Ves člen se je končno sprejel z dodatkom dr. Markovića. Potem sta se sprejela 3. in 4. člen. Sprejet je bil nato 5. člen s predlogom g. Peljovića, da po ministrstvu za soc. politiko v melah proračunske možnosti izdajajo pomoč za prehrano sirot. Sesti člen je bil sprejet z dopolnitvijo g. Lazića; drugi stavek v tem členu se glasi tako: »Od te obveznosti so izvzeti samo proizvajalci, ki za prodajo lastnih produktov nimajo stalnega mesta.« Predlog g. Lazića se glasi tako: »Od te obveznosti so izvzeti samo proizvajalci seljaki, ki svoje proizvode prinašajo na trg.« Ta predlog je stavljal zato, ker se mora smatrati, da seljak, ako se ustavi s svojim vozom prvič in drugič, ima tam svoje mesto in da mora tedaj izstaviti cene svojega proizvoda. Potem so bili sprejeti vsi nadaljnji členi do konca z manjšimi izpremembami.

Politične vesti.

— Glavni izvršilni odbor zemljoradniške stranke. Iz Beograda javljajo: Glavni izvršilni odbor zemljoradniške stranke je na današnji seji izvolil svoje predsedstvo. Za predsednika zemljoradniške stranke je izbran posl. Dako Šavlinjak, za podpredsednika Milan Gavrilović, za tajnika Milan Komadinč in za Fedor Nikić, za blagajnika dr. Vlainac.

— Po volitvah v Zagrebu. »Jugoslovenski List« piše med drugim: Zmagajo so oni, ki bi v interes naše države ne smeli zmagati. Zmagali so elementi, ki bodo imeli za komunalno politiko isto smisel, ki jo imajo za splošno državno politiko. Pri zadnjih volitvah so dobili komunisti relativno večino, sedaj pa imajo frankovci in radikalci absolutno večino. Z ozirom na skrajno negacijo današnjega državno-narodnega stanja imajo komunisti in franko-radikalci mnogo skupnih točk. Karakterizirajo se lahko z Molitkovo strategično devizo: Getrennt marschieren, vereint schlagend! Oprav rezultat zagrebških občinskih volitev nima dalekosežnega političnega pomena, kakor ga ni imel tudi prejšnji z relativno komunistično večino, vendar priložja ti pojavi o bolni diagnozi naša hrvaškega dela našega naroda. Ne čudimo se vođiteljem hrvaškega bloka, ki zavezava istočasno stališče narodnega odnosa ter si prisvajajo v tej meri prevlastno, obenem pa proglašajo hrvaško republiko. Nas interesirajo mase, njihov miselnostni preokret, njihova nejasna orijentacija, njihov destruktivni instinkt, nas interesira ta protidržavni demonizem in satanizem, ki ni strankarski, ampak izrazito plemenski. Na slovenskem jugu je bil Zagreb v sednjih dveh desetletjih področje našega Plemena. Za-

greb je bil dolgo časa v srbsko-hrvaški koalicijski ogledalo našega narodnega edinstva in naše osvobodilne misli. Za časa vojne je bil Zagreb neke vrste Švica za vse one, ki so iskali bratske zaščite. Bil je središče priprav za osvobodjenje in centrala zarotniške akcije z našimi ljudmi v inobzemstvu. Kar je bil nekdanji napram Piemontu Milan, to je bil za nas Zagreb. To je bil naš beli patriotski Zagreb. Sedaj pa se je v občinskih volitvah odbojil za pustolovsko politiko Stjepana Radića, pobojnega anarhista in demagoga. Inteligentni, kulturni Zagreb se je udal frazama perverznejše politike, katerega možgani bodo pri obdukciji dokazali patološke pojave. Kmetje na Hrvaškem in v Sloveniji so sli za Radićem, antikristom, za Katilinom našega naroda. Za njim pa gre tudi elita inteligence, gre Zagreb, žarišče političnega in kulturnega življenja Hrvatske in Slovenije. Odkod to? Za časa zločinske demagogije Stjepana Radića, so tako radikalci kakor demokrati izvajali eksperimente. Toda niti radikalci niti demokrati niso hoteli v interesu države in naroda poskusi primernega načina odzdravljanja razmer na Hrvaškem in v Slavoniji. Omgobili so Stjepana Radića, ker so pripomogli, da se je uveljavil in skočil na površje. Zaslepljeni po strankarskih interesih so blajali Radiću njegovo razsiralno delo. Tako je bilo 1919, 1920 in tako 1921! Več so portfelji, več osebnosti nego raspoloženje najmanj dveh milijonov ljudi. So li šli gori na Kapitolu?...

— Podonavska komisija se prevela v Bratislavo. Kakor poročajo češki listi, se bo vršila prihodnja plenarna seja mednarodne podonavske komisije, ki jo je ustanovila 1921 v Bratislavi.

— Ogromen deficit reškega mesta, posledica D' Annunzije vlade. Te dneve so pisali listi o deficitu dunajskega mesta, ki znaša 7 milijard in pol. Oglasi se je k temu reški list »La Voce del Popolo«, pa pravi: Kaj Dunaj! Pogledajmo na Reko, ki je napram Dunaju vas, pa ima deficit 26 milijonov lir. To znaša 9 milijard in 100 milijonov avstrijskih kron! Ta deficit je ona velika dobita, ki jo je storil Reka preslavni D' Annunzio.

— Italijansko hujskanje. Iz Rima poročajo, da je pričelo nacionalistično čenopisje sistematično hujskanje proti naši državi, ker je naša vlada odklonila ratifikacijo ribarske pogodbe z Italijo. V Zadru so bile velike protestne demonstracije. Italijansko vojaštvo je moralo čuvati naš konzulat s strojnimi puškami. Nadalje poročajo italijanski listi, da je naša vlada prepovedala potovanje iz ene jugoslovenske luke v drugo na italijanskih parnikih.

— Razveljavljenje izvolitve dezertarja Misiana. Iz Rima poročajo, da je parlamentarni verifikacijski odesk razveljavil izvolitev komunističnega poslanca Misiana. Kakor znano, je Misiano v času vojne pobegnil v Švico. Italijanska zbornica je zadnje dneve že parkrat prekinila sejo radi navzočnosti dezertarja Misiana. Sedaj mu je zabranila prihod v zbornico z razveljavljenjem mandata.

— Švica proti Karlismu. Švicarski zvezni svet je izenal, oziroma prepovedal bivanje v Švici nastopnim pristajem bivšega cesarja Karla; dr. Albinu Schecherju, Allertju, Osvoldu Farkaczu, Viljemu Zimmermannu, Friču Fischerju in Ankerju, kateremu je poslal dr. Schager po zadnjem Karlovem puču brzokavjo z vsebino: Operacija posrečena. Albin.

Neodrešena domovina.

— 92 interpelacij in vprašanj so stali jugoslovenski poslanci v italijanskem parlamentu. Italijanski nacionalistični listi besne radi tega in pravijo, da delajo Jugoslovenci v obstrukcijske svrhe, hotoč tako ovirati delovanje parlamenta. Navajajo, da 78 izmed teh interpelacij in vprašanj se dotikajo samo otvornice raznih jugoslovenskih šol, ki jih je bila ustanovila avstrijska vlada v raznarodovalno namene med Italijani. To je grda laž, kakršno morejo zapisati samo italijanski nacionalisti. Le na kratko omenimo, da je avstrijska vlada pošiljala čvala v vsem Primorju in v vsej Dalmaciji, kar je mogla, zadnje čase pred vojno pa je bila začela s pomembnim Primorja. Nikdar ni bila naklonjena avstrijska vlada jugoslovenski šoli ob Adriji, marveč prvotno italijanski šoli in pozneje nemški. Le z veliko težavo so bili dosegli Jugoslovenci nekoliko svojih šolskih pravic, katero pa je italijanska vlada sedaj popolnoma ukinila. Italijanski jezi radi velikega števila interpelacij s strani jugoslovenskih poslancev se kaj lahko odpomora. Italijanska vlada naj se kar povzpne do izpolnitve svojih tako svecano ob raznih prilikah danih obljub glede šol Jugoslovenom pod Italijo, da jih bo namreč toliko, da se ne bodo mogli nič pritoževati in da ne bodo nič pogrešali Jugoslavije, potem bodo vse take interpelacije, ki so italijanskim prenapetostem tako nevsede, odpadle same od sebe. Dokler bodo pa Jugoslovenci na šolskem polju tipeli krivico za krivico, ne morejo odnati pritožbe v tej stvari v obliki interpelacij in vprašanj v rimskem parlamentu, marveč se bodo še gromadile in jih bo še vedno več. Torej!

— Kvestor Wenzel je premeščen iz Kremone v Gorico. Tega človeka obdoljujejo socialisti, da je bil v zvezi s fašisti v Kremoni in da je njihovo tamkajšnje divjanje prav izdatno podpiral. Čisto umavno, da se v Gorici vse razsodni ljudje ne veselijo prihoda takega kvestorja. Temu mnenju je dal izraza v poslanski zbornici poslanec Šček s klicem: »Wenzla v Gorico ne maramo!« In zraven je še dodal: »Ali nima italijanska vlada nobenega drugega predmeta za izvoz?« Radi tega se hudujajo nekateri italijanski listi in kričijo na Ščka, češ, da se je predznil postaviti Gorico izven narodne italijanske meje!

— Radi požiga Narodnega doma v Barkovljah je bil poslanec dr. Wilfan pri generalnem civilnem komisariatu v Trstu. Dr. Wilfan je na kratko izrazil neizmerno ogorčenje vsega jugoslovenskega ljudstva pod Italijo radi novega zločina. Oblast je zanemarila najnujnejšo varnostno ukrepa. Generalni civilni komisar Mosconi je sicer izrazil svoje obžalovanje radi dogodka, izjavil pa, da je splošni požoj v krajevini tak, da omogoča take dogodke, dokler se duhovni sploh ne pomirijo. Sprito sedanega notranjega položaja v Italiji pa splošnega pomirjenja duhov še dolgo ni pričakovati. Kaj torej čaka Jugoslovence? Po besedah generalnega civilnega komisarja jih ne čaka nič drugega, nego nadaljnja možnost strašnih, najvišje obsebo vrednih zločinov nad njimi! Jugoslovenski poslanci spregovorijo o stvari tudi v italijanskem parlamentu.

Zbirajte znamke Jugoslovensko Matice!

Narodno gospodarstvo.

— ng Avstrijske banke. Od novih delnic Nižjeavstrijske eskomptne družbe, pri kateri je interesirana banka »Banque de Bruxelles« prevzame 100 milijonov kron nemška švicarska skupina z večletno zaporno obvezo. Kreditanstalt se komanditarno udeleži pri monarkovski bančni tvrdki Schneider & Münsing. — Banka »Bodenkreditanstalt«, ki je pred kratkim zvišala glavnico od 60 milij. kron, bo izvršila še nadaljno zvišanje glavnice na 420 milijonov kron.

— Maksimalne cene za železo v Nemčiji. Diference, ki so že dalje časa med nemško železno industrijo in državnim gospodarskim uradom glede vprašanja cen za železo, so se poostrele v konflikt, katerega posledica je preložitve razprava za novo ureditev cen za železo, ki bi se bile imele vršiti v četkom decembra do srede decembra. — Podjetja odklanjajo maksimalne cene, ki jih zahteva vlada in konsument. Vladi jih hoče v vsi silo doseči, da zadovolji domači konsum. Po njenih predlogih naj bi znašala maksimalna cena za železo v palih 4250 mark, za fino pločevino 4700 mark za tono. Dne 9. novembra so podjetja določila ceno za železo v palih na 4500 mark s pripombo, da se sme sorazmerno z zvišanjem cen premoga zvišati nočeni s 1. decembrom cena za železo. V sled silnega zvišanja cen premoga bi bila po določenem razmerju cena za železo v palih sedaj približno 5000 mark za tono.

— ng Preplavitev italijanskega trga z nemškim blagom. V italijanskem senatu je bilo povedano, da je pri uvoznem blagu v vrednosti 400 milijonov komaj 50% za Italijo koristnega in surovin. Vse ostalo blago so gotovi izdelki. Industrijski minister je odgovoril, da je razvednostitev marke vzrok te situacije in da je nemogoče uvesti zopet prohibitivne odredbe, ki ne odgovarjajo več sedanjemu času.

— ng Nemški kredit Rusiji. Zastopnik ruskega ljudskega komisariata za vnajo trgovino se je posrečilo skleniti z neko veliko nemško bančno skupino dogovor

glede takojšnjega kredita v znesku 200 milijonov mark. Z dvema drugima nemškima bančnima konzorcijema bo v najkrajšem času perfekten dogovor glede kreditov v znesku 300 in 500 milijonov mark. Nemška državna banka je nadalje dovolila bankam, da diskontirajo ruske menice.

— ng Nemška vnajna trgovina v oktobru. Po zadnji ugotovitvi statističnega državnega urada glede nemške vnajne trgovine oktobra 1921 znaša uvoz 30.000.000 metrskih stotov v vrednosti 13,9 milijard mark proti 25.300.000 metrskih stotov v vrednosti 10,7 milijard mark v septembru 1921; izvoz 19.700.000 metrskih stotov v vrednosti 7,5 milijard mark proti 18.700.000 metrskih stotov v vrednosti 7,5 milijard mark meseca septembra. Presežek uvoza se je v oktobru zvišal na 4,2 milijard od 3,2 milijard v septembru. Po vrednosti pripada znatno večji del skup. uvoza na kmetijsko in gozdno pridelke ter na druge živalske in rastlinske naravne produkte kakor tudi na prehranjevalne potrebščine, namreč 9,8 milijard mark v oktobru proti 7,1 milijard mark v septembru.

— g Tečaj za ribogojstvo. Pokrajinska uprava za Slovenijo, oddelek za kmetijstvo namerava prirediti v ribjem vališču na Bledu dva tridnevna tečaja o umetnem ribogojstvu in sicer bi prvi tečaj, ki bi se imel vršiti okrog novega leta, podajal navodila za pridobitev in valitev ribjih iker, a drugi tečaj spomladi bi obravnaval odgojevanje in nasajanje ribjega zaroda. Tečaj bo vodil rib. konzulent prof. Iv. Franke. Prijava je poslata z ozirom na omejeno število udeležencev čimprej, najkasneje pa do 24. t. m. na Pokrajinsko upravo, oddelek za kmetijstvo. Potrebni, manj premožnim interesentom bo imenovani podveljavni podporni največ 300 K za vsak tečaj. Prošnje za podporo s potrebnimi priloga ni je istotako vložiti do zgoraj označenega dne pri oddelku za kmetijstvo. Katere dneve se bodo vršili tečaji se pravčasno objavi potom dnevnega časopisa.

Gospodarske vesti.

Ali je zgradba Musilove proga z ozirom na geološke razmere priporočljiva?

Ako si zamislimo med Kvarnerom v bližini Bakra in dolino Kolpe v okolici Brod na Kupli profil prekoporskih grebenov, najdemo, šteto od morja, v glavnem nekako do sredine gorovja najprej sklade kredne formacije (numulitne, radiolite apnenice, dolomite itd.), potem sive apnenice jurasne ter sednjišnje apnenice triasne formacije. Sredi gorovja stopijo potem na dan v dveh valih versfenski in karbonski škrlavci, ki se do Kulse zopet pogrezajo pod triasno formacijo ter pridejo v okolici Brod na Kupi kakor tretji skladi val zopet na dan.

Na tem tretjem kompaktnem in obsežnem valu, obstoječem iz črnih škrlavcev in peščenjakov karbonske formacije teče Musilova proga od Brod Moravice do Kulse in onstran reke proti severu v smeri proti Kočevju.

O teh karbonskih skladih je izrekel povodom neke študije v druge namene, znani geolog dr. F. Kossmat, bivši izvedenec za zgradbo alpskih železnic, sedaj profesor geologije v Leipzigu in vodja tamšnjega geološkega zavoda, sledeče mnenje:

»Ti škrlavci se odlikujejo po veliki razpadljivosti in tvorijo mehak, od številnih potokov razdrt svet, ker te črne glinaste škrlavce voda lahko razjede. Tudi peščenjaki so krhki in hitro preperijo. Skladi trdih kremenčastih konglomeratov so v tem svetu neredno primestni. V svojem značaju odgovarja ta sklada skupna popolnoma karbonu karavanskega predora na Kranjskem. Plazovita pobočja so v njej razširjena in brez dvoma bi se polavili v kakem predoru preko takega gorovja pritisk. Ali se nahajalo v njej gorilivi plini (kakor v Karavanskem predoru) se ne da predvideti. Mogoče je to, ker vsebujejo marsikateri skladi mnogo pooglene rastlinske tvarine.«

Karavanski predor preči v dolžini dvoji kilometrov opisane karbonske škrlavce. Pritisk je bil gostostan. Rovl so bili mestoma tekoni 24 ur razdrti in zmečkani, najdebelejši leseni hlodi zdrobljeni v trske. Prvotno zidovje je bilo potisnjeno na znotraj in zdrobljeno. Sečeno in debeleč rezanega kamna izdelano je držalo. Gorilvi plini so zahtevali veliko število človeških žrtv. Stroški so bili napram ostalomu delu predora za 130 % večji.

Obstoječa proga Karlovec - Reka preči od Brod Moravice do Delnice tudi ravno opisano geološko formacijo. Tudi tukaj dela ta škrlavec železniški upravi velike preglavice. Vsa potnik si lahko ogleda, kako obsežna so vzdrževalna dela, ki jih tukaj provzroča plazovit teren. Del postaje sukal med Skradom in Delnicami, torej

*) Priobčujemo to razpravo na izrecno prošnjo, sicer pa smo mnenja, da je bilo v vprašanju železniške svrhe z Reke do Goroli — taoretičnaja. Uredništvo.

ravno nad Musilovo progo, se pomiče navzdol. Leta in leta se to sanira. Še 30 m globoko in par sto m na dolgo, kar je do danes stalo že ogromne milione. Razmotrivalo se je, ali bi ne kazalo radi tega sploh preložiti progo. Podoben slučaj imamo pri Skradu in Brod Moravicih. Na celi progi se opaža premikanje pobočja navzdol in rušenje zidovja, in sicer nasipov in usekov, kar znači globoko segajočo nestanovitnost terena.

To se dogaja več ali manj na gornjem delu goratega pobočja kulpske doline. V tem vrtilu meri je pričakovati ne priprilke vsled pritiska cele teže v spodnjem delu pobočja, kjer se vije Musilova proga s številnimi predori, nasipi, useki in mostovi, — o znani »predorni zanki« niti ne govorimo.

V takem terenu, kakor ga morda ni zlepa našli slabšega, hoče graditi g. inž. Musil železnico, pri tem skupaj več nego 3½ km predora, ako štejemo le daljše od 500 m; med njimi meri najdaljši (predorna zanka) 1400 m. Kdo more pri takih teren-skih razmerah napraviti vreden proračun gradbenih stroškov? Kaj bodo interesente rekli, ko morda spoznajo, da so potrošili že ves prelimitirani kapital, da je železnicovica ali tretjina gradbe gotova? Ko bodo uvideli, da se podajajo gradbena dela in s tem povečajo tudi interakalne obresti? In kaj bodo z vzdrževanjem proge? Ali ne bo šel morda ves dohodek v nič pri vzdrževanju nasipov, predorov itd.? Kako je mogoče pri takih razmerah pričakovati sploh kakšno obrastovanje gradbenega kapitala, koljega višina je vrhutega povsem negotova?

Zanimivo bi bilo vedeti, ali je g. inž. Musil pri svojem projektu na vse to mislil, ali je opozoril na to tiste, kateri kanijo izdati za to zgradbo svoj mogoče težko zasluženi denar?

Podpisani je na vsak način smatral za svojo dolžnost opozoriti javnost na te okolnosti, na brezprimerno brezbrilnost, da ne rabim kuljskega izraza, s kolo se predlaga velika železniška zgradba v tako skrajno nevarnem terenu.

Ako dotični interesnti ne verjamejo geologom, ako ne verjamejo svojim očem, ko vidijo, kako se godi na obstoječi progi, ako nečelo slišati sodbo pripravega seljaka v ondnotem kraju, ki se priljema za glavo, kadar sliši, da se namerava v tem silovnatem svetu graditi železnico — ako jim vse to ne odpre oči, potem jim ni pomoči in naj zabredejo v propast.

Ing. Al. Hrovat.

— Živinski sejem v Mariboru dne 13. decembra je bil zelo živahen. Prignalo se je 8 bikov, 162 ovov, 222 krav, 6 telet, 1 konj skup 399 komadov. Cene obče višje kot na zadnjem seimu in sicer za debole volji kg žive teže 20—23 K, poldebeli 15—19 K, plemenski 14—15 K, biki za klanje 13—19 K, klavne kravice 12—18 K, plemenske 10—15 K,

molzne 12—18 K, mlada živina po 12—17 K, krave za klobasarije 7.50 do 9 K. Kupčija je bila dobra, toda le za mesarije milijonarje, ki so kupili skoro vso živino ne za Maribor, marveč za izvoz v Italijo. Manjši domači mesariji so se pritoževali da ne morejo dobaviti živine za domači zakol. Pretirani izvoz je spravil ne samo cene posebno za debelo živino na višino že do 23 kron, ampak tudi vse mesarije v nemaznost prodajati za domači trg prvo vrstno meso po predpisanih tržnih cenah. Če se vkljub temu v Mariboru prodaja prvovrstno meso po 24 K, je zelo domoljubno, da bi ta kvalifikacija odgovarjala resnici.

— g Anketa za sladkorno tovarno. Gospodarsko društvo za Hrvaško in Slavonijo sklicuje anketo radi sladkorne tovarne za Hrvaško in Slovenijo radi zadržkov ne na dan 17. t. m. marveč dne 21. t. m. dopoldne ob 11. v dvorani Trgovalno-obrtniške komore v Zagrebu. Trg 29. listopada 1918 broj 1. I kat.

— g Ponudbena obravnava za prevzem slikarskih, plesarskih, parketarskih in pečarskih del in dobav ter dobave zagrnjal pri gradbi ambulaterija na Mirju v Ljubljani bo dne 21. t. m. pri gradbeni direkciji na Turjaškem trgu. Več pove bližnjim oglas.

— g Trgovska pogodba med Nemčijo in Portugalsko. Po dolgih pogajanjih je sklenila Nemčija s Portugalsko trgovsko pogodbo. Portugalska vlada je zagotovila nemškemu blagu za dobo enega leta prednost ter bo izdala v kratkem naredbo, na podlagi katere bodo imeli nemški državljani na Portugalskem in v portugalskih kolonijah enake pravice kakor priпадniki drugih držav. Vojni zakon proti Nemcem se ukinje. Nemci bodo dobili zopet svoja konfiscirana posestva in podjetja, cerkve in šole. Portugalska bo vrnila tudi vse ob vzbruhu vojne zaplenjene nemške parnike. Nemčija na je dovolila in plačala uvoz portugalskih vin.

— Drage italijanske viržinke v Nemški Avstriji. Avstrijska vlada je sklenila s italijanskim tobačnim monopolom pogodbo, da jej odstopi 60 milijonov viržink po primerljivih cenah. 20 milijonov teh smokv odstopi Italija v Avstrijo v par dneh. Prodajale se bodo po 60 avstrijskih kron komad.

— g Plačevanje reklamne takse. Delegacija ministrstva financ obkavi: Ker se množe vprašanja, katere objave (reklame) podlegajo taksum po tar. post. 8, nod 1. in katere po tar. post. 8, pod 2. člena 10 začasnega zakona o državni trošarini, taksum in pristojbinah (Uradni list št. 100, 1921), se sledeče poasnuje: V tar. post. 8 so porazdeljene vse reklame zaradi materialne koristi na 2 kategoriji: nestalne (prehodne značaja) nod točko 1. in stalne pod točko 2. Stalne reklame so obremenjene z znatno večjo takso, kakor nestalne. Ker se v zakonu razlikata med obema ni definirala, je Generalna direkcija posrednih porez v Beogradu dala naslednja navodila: Za preloso značaja objave, t. j. da-li je nestalna ali stalna, je v glavnem treba gledati na 1. predmet, ki se objavlja, 2. tehniško izdelavo objave same in 3. način, kako se objavlja. 1. Ako se z objavo objavlja gledališka, bioskopska, cirkuška itd. predstava ali kaka razstava, koncert in vse ostalo, kar ima prehodno značaj, t. j. kadar se objavlja nekaj, čigar trajanje je omejeno za leden, dva ali več dni, je taka objava brez ozira na njeno tehniško sestavo in način objavljanja, vselej prehodna (nestalna). 2. Ako se z objavo objavlja kako podjetje, društvo, firma, časopis, knjiga in vse ostalo, kar ima trajnejši značaj, pa je to objavljanje izvršeno na navadnem papirju in se objava prilep na okna, zidove, vrata, ograde, stebre, a se ne dene v posebne okvirje ali izločbene omarice, le smatrati take objave ravnotako za nestalne. 3. Ako se z objavo objavlja karkoli ima trajnejši značaj in je objavljanje izvršeno na kartonu, pločevini, lesu (deskah), zidu, steklu, platinu in na vsem onem, kar je trajnejše od papirja, je take objave smatrati stalnim. 4. Ako se z objavo objavlja karkoli ima trajnejši značaj, pa se objavlja naj bo na čemkoli izdelana, stavlja v posebne okvirje, omarice ali temu slično, se morajo take objave smatrati za stalne. 5. Vsaka svetlobna objava (reklama), bodisi s pomočjo kakor projekcije, bodisi s pomočjo kombinacije svetlih točk, ki tvorijo razne črke itd., je stalna. V tem smislu se mora v vsakem konkretnem slučaju odločiti, koliko takso je za posamezno objavo pobrati. Plačilu takse smislu se mora v vsakem konkretnem slučaju odločiti, koliko takso je za posamezno objavo pobrati.

Plačilu takse na so tudi podvržene sploh vse objave, katere so izložene na vseh javnih mestih in v vseh javnih lokali (kavarne, gostilne, kolonije, delikaterne in druge obratovalnice) in niso od plačila te takse izrečno oproščene, dalje tudi objave na privatnih hišah, katere so izložene javnemu ogledu (objave na oknih, izločbenih oknih, steklenih vratih). Objave na privatnih hišah, ki niso izložene javnemu ogledu, ne podlegajo plačilu takse. Firme (stabe z označbo) (trdke) posrednih obratovalnic, ako so razporejene na samih obratovalnicah, se ne smatrajo za reklame in sicer tudi ne v slučaju, če so na istih naslikani pred-

meti, ki se v teh obratovalnicah prodajajo.

— g Povijanje monopolne takse na cigaretni papir. Podpisana trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani opozarja vse interese na odlok upravnega odbora samostojne monopolne uprave s pov. Mbr. 873 z dne 30. novembra t. l. s katerim je povijana monopolna taksa na cigaretni papir na sledeče zneske: 1. na cigaretni papir v risih, na katerega se je doslej plačevala taksa 1600 dinarjev v zlatu, t. j. 3200 dinarjev v srebru od 100 kg. se plačuje odslej 3200 dinarjev v zlatu, t. j. 6400 dinarjev v srebru od 100 kg. bruto teže. 2. Na cigaretni papir v knjižicah in stročnicah, na katerega se je doslej plačevala taksa 1600 dinarjev v zlatu, t. j. 3200 dinarjev v srebru, se plačuje odslej 2750

dinarjev v zlatu, t. j. 5500 dinarjev v srebru za 100 kg. bruto teže v štališah.

— g Prodajne cene za cigaretni papir. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani opozarja vse interese na odlok upravnega odbora samostojne monopolne uprave s dne 26. novembra t. l. Mbr. 20.394, ki je odobren od gospoda finančnega ministra s br. 873 z dne 30. novembra t. l. s katerim se objavlja, da se bo prodajalo odslej cigaretni papir po sledečih cenah: 1. Z ob ena knjižica 1 dinar. 2. Cigaretni papir I. vrste ena knjižica 70 lističev 0.60 dinarja. 3. Cigaretni papir II. vrste ena knjižica 70 lističev 0.50 dinarja. 4. Cigaretni papir III. vrste ena knjižica 50 lističev 0.40 dinarja. 5. Cigaretni papir III. vrste ena knjižica 70 lističev 0.40 dinarja. 6. Cigaretni papir III. vrste ena knjižica 50 lističev 0.30 dinarja.

Kultura.

REPERTOIR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Slavna predstava v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra. Sobota, 17. dec.: Jugana, vila najmlajša. Komedijski zmešnjav. Izven. Nedelja, 18. dec.: Pampeliška. Popoldne ob 3. Izven.

Nedelja, 18. dec.: Pohujšanje v dolini šentflorijanski. Ob 8. zvečer. Izven. Ponedeljek, 19. dec.: Roza Bernardova. E. Torek, 20. dec.: Zaprt. Sreda, 21. dec.: Roza Bernardova. A. Cetrtak, 22. dec.: Revizor. Izven. Petek, 23. dec.: Zaprt. Sobota, 24. dec.: Zaprt. Nedelja, 25. dec.: Komedijski zmešnjav. Popoldne ob 3. Izven.

Nedelja, 25. dec.: Peterkove poslednje sanje. Zvečer ob 8. Izven. Ponedeljek, 26. dec.: Peterkove poslednje sanje. Popoldne ob 3. Izven. Ponedeljek, 26. dec.: Revizor. Izven. Torek, 27. dec.: Zaprt.

Opera.

Slavna predstava v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra. Sobota, 17. dec.: Prodana nevesta. Izv. Nedelja, 18. dec.: Werther. Izven. Ponedeljek, 19. dec.: Zaprt. Torek, 20. dec.: Paris Bodunov. B. Sreda, 21. dec.: Bohema. D. Cetrtak, 22. dec.: Carmen. C. Petek, 23. dec.: Zaprt. Sobota, 24. dec.: Zaprt. Nedelja, 25. dec.: Werther. Izven. Ponedeljek, 26. dec.: Prodana nevesta. Izven. Torek, 27. dec.: Zaprt.

— Koncert »Kola« se v nedeljo prične že ob pol 8. zvečer in se čelo ob 8. ker se društvo po koncertu že ob 11. z močnim vzklikom vrne v Zagreb nazaj. Slovenci udeležite se v velikem številu znamenitega koncerta »Kola« v Ljubljani.

— Šentjakovski gledališki oder v Ljubljani, Florijanska ulica 27/I. Danes v soboto 17. in jutri v nedeljo dne 18. decembra ob 8. zvečer Cankarjeva drama »Kralj in Betanovci«. Predpredstava vstopnice v šentjakovski napredni knjižnici danes od 5. do 7. zvečer.

— Kriza gledališč. Zlata doba za gledališče, doba, ko so se krone in dinarji lahko izdajali za predstave, je že minila in začetek krize se oglašja s vseh strani. Skoraj vsak dan se lahko opazuje, da zanimanje za gledališče pada. Tudi v Pragi in po vseh čeških gledališčih. Vzroka je iskati deloma v draginji in gospodarskih težavah, deloma pa tudi v repertoarju in v igralcih. Med vojno se je lahko uprizarjalo vse možno ter se je eksperimentiralo najsmeleje. Polagoma pa je postalo občinstvo izbirenejše; prenasitilo se je modernih poskusov, ki so prišli iz tujine, ter se je začelo vračati k starejšim igram, ki so se že obnesle. Kdor si dandanes dovoli trošek za gledališče, daje pretnost repertoarju, ki je priznan. Praški gledališki list »Divadlo« piše o Stanovskem gledališču, da so predstave moderne dram, literatura slabo posečane, medtem ko so postale igre a la »Praskejški žide« in »Praskejski flamenci« najboljše vir finančnih dohodkov. Praška »Narodni Politika« piše: »To dokazuje, da si nekekatih gledališčnih občinstvo samo določa gotovo smer v repertoarju in sicer smer ljudsko, ki mu ustreza najbolj in ki je pri nas zanemarljiva.« Razen repertoarja pa se naglasi čimdalje bolj potreba večje ekonomije po gledališčih. To dni se je gospodarstvo v praškem Narodnem divadlu v klubu poslancev narod, demokratičnih ostrih igralcev, a zdaj je nastopilo tudi češko »Udruženje stalnih gledališč« z izjavo, ki je za današnjo dobo značilna. Udruženje zahteva, da se naj troški za vsako uprizoritev (kulisa, kostimi t. dr.) znižajo do »najskrajnejših mej«, ker le tako bo mogoče v današnji gospodarski krizi zadovoljiti zahteve ki jih stavlja osebe. Druge igralci ne morejo obstajati. Stediti se mora torej pri opremlitvi, da bo mogoče igranje primerno plačati; dobri igralci in dober ljudstvom primerni in bristen repertoar naj bodo vodjem gledališč prva skrb. Oprema mora ostati stranskega pomena. Na vedno nove dekoracije in novi kostimi, nego čim več novih dobrih igralcev in čim več raznih, publiko simpatičnih igrar je treba. Gledališča pa si ne smejo jemati beohja s preplačevanjem, nego se mora vsaka izprememba izvršiti le dogovorno med upravami. »Gospodarsko stanje se kaže po vseh gledališčih skrajno neugodno, tako da bi nekateri zavdali bili brez upoštevanja teh načel primarni, svojo delovanje ustaviti,« piše »N. P.« in dostavlja: »Iz vsega tega je

jasno, da nastaja gledališčem resna doba, ko bo treba odložiti osobne marote posameznikov.« Gledališča so postala izključno zabavišča najbogatijših, večdnoma povojnih milijencev urode; srednji in nižji stanovi so v današnji draginji od predstev izključeni. Povojni bogataši pa niso zahajali in ne zahajajo v gledališče iz potrebe potrebe ter zato polagoma izostajajo. Ker ni ne teh ne onih, bodo gledališča postala časom prazna, ako se s štedljivostjo ne omogoči poset onim, ki so bili in so resnični ljubitelji dram, umetnosti.

»Vesna«. Za občinstvo »Vesna« objavila: Objavljamo, da smo morali nameravano božično številko »Vesna« izpustiti in zaključiti prvi letnik s 5 številkami. Temu so žalobno cenili odjemalci »Vesna« sami krivi, ker je večina njih na dolgo se vse do sedaj izšlo številke. Občinstvo bi vendar moralo vedeti, da je izdajanje tako bogatega in sedaj najlepšega jugoslovenskega družinskega lista nemogoče, ako naga interesent plačevanje naročnine tako dolgo zavlačuje. Prosimo torej tem potom vse, katerim smo pošiljali »Vesna«, da čim prej dopošljajo dolžni znesek, (za vračanje zvezkov je rok potekel.) Zelo slab utis bi napravilo dejstvo, da bi se radi zaniknosti občinstva ne mogli izdati list, o katerem so se med drugim zelo laskavo izražali na tem polju zelo razvijalni Francozi, katerih pariška pisma, polna občudovanja in čestitk, hranil uredništvo. Pozivamo torej naše sicer zelo zavzdno občinstvo, da stori vsak svojo dolžnost in sicer v najkrajšem času. Prosimo tudi, da vsak po svojih močeh »Vesno« razširja in deluje na to, da se redno plačuje naročnina. In prav ker Slovenci vedno povdarjamo svojo kulturo, dokažimo, da je v nas dovolj zmoglosti ustvarjena in še več volje vzdrževati te kulture. Zaledno vabilu tudi za prihodnje leto k sodelovanju vse naše umetnišvo, učitelstvo, matere, gospodinjke strokovnjakinje oblačne stroke, sploh vsakogar, ki ima interes na stvari, da vsak z svojim doneskom prispeva k razvijanju prave domačnosti, družabnosti, vzrode, prosvete, sploh kulture našega naroda.

— Zanimiv jubilej. Dne 10. t. m. je minilo 25 let, odkar je v San Remu umrl glavni švedski kemik in veleindustrialc Alfred Nobel, ustanovnik Nobelovega instituta in ustanov za pesnike, znanstvenike ter propagatorje svetovnega mira. Nobel si je zaslužil ogromen imetek z izdelovanjem vojnega materiala. Ustanove se oddajajo vsako jesen; prva ustanova pa se je podelila 10. dec. 1901, pet let po Nobelovi smrti. Ustanove so podeljujejo torej že dvajset let. Denarja se je razdelilo nekaj nad 12 milijonov; vsaka ustanova znaša okoli 140.000. Tekom 20 let je podelil institut 105 ustanov, ki jih je prejelo 24 Nemcev, 21 Francozov, 10 Angležev, 8 Švicarjev, po 6 Amerikancev in Švedov, po 5 Dancov in Holancev, po 4 Italijani in Belgijci, 3 Nordijci, 2 Španci po 1 Rus in Poljak. Škot in Jud. Z Nobelovo ustanovo so bile odlikovane tudi 4 ženske (Curie, Lagerlöf t. dr.). Te številke kažejo, da se Nobelova plemenita misel ne izvršuje povsem pravično. Ako je dobilo ustanovo 24 Nemcev in le 2 Slovane, dokazuje to dejstvo, da v Nobelovem institutu nekaj ni v redu. Dr. Alfred Jensen, tedanji generalni tajnik Nobelove ustanove, se je trudil, da bi bila ustanova podeljena Jaroslavu Vrhlicemu; toda pesnik je umrl, predno je dočkal ustanovo; letos sta bila predlagana Jirasek in Masaryk, a tudi nista imela sreče. Nemci skrbijo, da se njih da la močno prevajajo v tuje jezike in imajo vplivne zveze. Čudno je vsekar, da doslej niti Rusi niti Poljaki niso bili dovolj uvaževani. Da bi poleg Heyseja in Roseggerja mogli tekmovali tudi jugoslovenski književniki, ni dvomiti. A dr. Jensen je umrl in poslej je za slovenski jug upanje še manjše.

— »Trije labodje«. Izšla je nova umetniška revija »Trije labodje«, originalna ne samo po luksurizni opremlitvi, temveč tudi po vsebini, ki je sledeča: Vida Taufer: Strunena kča. Kravce lise, Beradica s lilijami. Zena pljanka. (Pesmi.) Joža Cvelbar: Trije zapiski. (Proza.) Josip Piber: V noči. (Pesem.) Zdenko Skalický: Splešeni konj na obzoru. Pevec v raki. (Pesmi.) Stane Malihar: Nabornik št. 149. T. Double conscience. (Proza.) France Ončič: Oltrai. Okostniak. Klic iz predmestja. (Pesmi.) Ciril Vidmar: Iz moje sobe. Ogenj. (Proza.) Vladimir Premru: Zrtvernik ob slani, ki kopije grob živim. V grobnici katere stene so sestavljene iz čušenih, obeljenih kosti. Mučenik. (Galejski kaznjeneec.) Krivnik. Pojdi na črnogrnjenec odru. (Pesmi.) Josip Vidmar: Pomen umetnosti in dr-

va. (Esej.) Anton Podbavšek: Plešalec v ječi. (Kompozicija.) Lilek. Slikarske priloge: Tone Kralj: Bolesni Slovenije. (Gips.) Fran Kralj: Janez Kretnik. (Les.) Veno Pilon: Predmestje I. Amour simple. (Radiranki.) Glasbene priloge: Marij Kogoj: Sklica. (Klavir.) Otožnost. (Sohnapev s klavirjem.) Ta umetniška revija izhaja pod uredništvom Antona Podbavškega, Josipa Vidmarja in Marija Kogojja. Naroča se v upravnistvu »Treh labodov« na Starem trgu št. 3/III. v Ljubljani.

— Zagrebško Narodno kazališče je uprizorilo Donizettijevo komično oporo »Don Pasquale« z velikim uspehom; drama pa dve noviteti: Paula Raynala drama »Gospodar svojega sreca« in Gabrijela Zapolske igre »Panna Maltczerwaska«. V obeh dramah je igrala tudi Slovenka, Vika Podgorska, bivša članica mariborskega gledališča, s prav lepim uspehom.

— Praško Narodni divadlo uprizori v tekoči sezoni Ebsorjev »Požar strasti«, Bartuličovo »Kugoc«, Ogrizovičovo »Hasanaginice« in Cankarjevo »Hlapce«.

— »Jugoslavenska Njiva« št. 49. ima sledečo vsebino: Zdenko Vernič: O laži masa. — Nibla Premović: Uspehi Hrvatskog Bloka. — Dr. Djordje Tasić: O pravu opstanaka. — Slavenski pregled: Poljski elanik. — Inostrani Pregled: Francuzka. — Lilek.

— »Kralj Metlaž«, narodni izkrok v petih slikah s petim in plesom, je najpremernejše božično darilo mladini. Dobiva se v vseh knjižarnah in pri Marici Serbec v Celju, Ljubljanska cesta 16.

— Arheološki muzej v Varni. Iz Sofije poročajo, da se vrši 11. t. m. slovesna otvoritev arheološkega muzeja v Varni. Obenem slavi arheološko društvo svojo 25. letnico.

— Japonska knjiga o Češkoslovaški. V kratkem izide v Jokohami knjiga o češkoslovaški republiki.

Sokolstvo.

— V Prago je odpotovala deputacija Jug. Sok. Saveza, da prisostvuje seji Češkoslov.-jugoslov. Sokolskega Saveza in da določi vse potrebno z brati Čehi glede udeležbe na I. jugosloven. vesokolskem zletu v Ljubljani leta 1922. Deputacija tvorijo bratje: dr. Ravnihar, dr. Čar, dr. Mur-nik, dr. Fux in dr. Popović Laza. Deputacija ostana v Pragi do torka dne 20. t. m.

— Primorski Sokolski Krožek pozivlja vse člane, posebno odbornike, da se zanesljivo udeležijo sestanka, ki se vrši v sredo, dne 21. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih restavracije »pri Levu« na Gosposvetski cesti.

— Sokol »Loška dolina« je priredil za svoj naročnik Miklavžev večer, kateri je prav zadovoljivo uspel. Prav bogato je obdaroval Miklavž naša malčka, za kar bodi izrečena vsem darovalcem naša najpripronejša hvala. Dne 18. t. m. se vrši proslava rojstnega dne našega kralja Aleksandra — s deklaracijami in igrokazom. Obenem bo redno mesečno predavanje br. Kosina »Kardordjavič in Sokolstvo«. Pozivljamo vse brate in sestre, da se predstave in predavanja polnoštevilno udeležijo. Kakor lanske leto, tako bomo tudi letos priredili »Silvestrov večer« pri katerem sodeluje društven pevski zbor ter godba. Natančneje se še objavi.

Turistika in sport.

— Sport, 48. številka je izšel. List prinaša krasne slike naših pokrajin v zimi osobito zimskosportne terena ter bogato vsebino. Sport izhaja v zimski sezoni vsakega 1. in 15. v mesecu, cena številki je 5 K. Priporočamo ga vsem najtopleje. Pri tej števi, se je pripetila v tiskarni zamenjava klisjev, tako da predstavlja prva slika Zimskosportni teren v Blokah na Notranjskem in na Podutik, kakor je podpis pod sliko.

— Jugoslovenski kolestarski podsavez Ljubljana ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 8. januarja v Hotelu Balkan v Celju dopoldne ob 9. uri. Pristop imajo vsi klubi, ki goje kolestarski in motociklistični sport, glasovalno pravico pa vsak včlanjeni klub en glas. Dnevni red je običajen.

— Klub kolestarjev in motociklistov Ilirija v Ljubljani ima svoj redni občni zbor dne 6. januarja, na praznik treh kraljev, dopoldne ob pol 9. uri v restavraciji Narodnega doma v Ljubljani. Vsi člani so vabiljeni, da se zanesljivo udeležijo običajnega zbora. Običajen dnevni red.

Društvene vestil.

— »Klub Primorac« napravi veselo marsikateremu dijaku z neodrešenega ozemlja in to jutri, v nedeljo ob 16. pop. pri božični v »Narodnem domu«, Krasen, zanimiv vsopred, ki ga izvaja mala deca, bo nudil mnogo duševnega užitka. Tedaj pridite!

— Čevljarstvo ekspozitna zadruga v Ljubljani vabi svoje člane na prvi ustanovni občni zbor, ki se vrši v nedeljo, dne 18. t. m. ob 9. dopoldne v gostilni g. Mraka, Rimska cesta. Dnevni red: Poročilo pripravnika odbora; 2. članje in odobrenje pravil; 3. sprejem novih članov; 4. volitev odbora ter nadzorstva; 5. slučajnosti.

— Na Stefanji dan ne bodi znanan in pridil v veliko dvorano »Mestnega doma«, kjer bo priredilo »Slovensko zidarsko in tesarsko društvo« v Ljubljani svojo božično z bogatim srečolovom, petjem in plesom. Za nepri-siljeno zabavo in dobro kapljico to preskrbljeno. Svira vojaška godba.

Izpred sodišča.

— Afera Pesek-Lovrec-Klemenčič je razpisana pri mariborskem vzkličenem sodišču na 16. januarja.

— Sodni akti — podvrženi carini. Okrožno sodišče Maribor je primorano vpošiljati sodna akte v svrhu poizvedb kazensko zasledovanih ali pa tudi iz drugih nujnih razlogov tudi v Avstrijo, predvsem seveda v Gradec. Naša obmejna carinarna zahteva tudi za take uradne pošiljke — carino. Iz Grada je to dni dospel čisto navaden akt na okrožno sodišče v Mariboru, odposlan notabene po našem konzulatu v Gradcu: bil je opremljen z vsemi predpisi obmejne carinske kontrole, a kar je res odveč, pristojbine so morale biti tudi po predpisih plačane. Ani ni to kuriozno, da so podvrženi carini celo sodni akti?

Mariborska porota.

— Umor v Prekmurju. Kolman Sandor, 25 let stari sin posestnika v Kostanovcih, je sedel v sredo, dne 14. t. m., na obtožni klopi, obtožen, da je v Kostanovcih dne 9. septembra Aleksandra Novaka na občinski cesti umoril s dvakratnim zabodiljem bajoneta skozi prsa in da je dne 2. septembra iz sovražno-sti udaril s skkro po glavi Franciška Novaka ter ji prizadejal slučajno le lahko poškodbo. Rodbini Novak in Sandor živita dlje časa v sovraštvo, ker bi bili morali Sandorvi Novakovi odstopiti mali kos zemljišča. Iz preprirov je prišlo do tožb in iz tožb do groznega dejanja dne 9. septembra. Že dne 2. septembra je prišlo do nevarnejšega dejanskega spopada. Bajle je Novak prvi napadel mater Sandra, ki je Novaka spravila na tla in zaklila čala sinu, naj ga ubije. Sin Sandor je prišločil z vilami, udarce nameren Novaku, pa je naletel na glavo lastne matere. Dne 9. septembra pa sta se Novak in Sandor sprijela na občinski cesti pred Kostanovci. Kako se je dogodek izvršil, bo morja da pojasnila prihodnja razprava. Sandor namreč tudi umor in trdi da je Novak sam med ruvanjem padel na bodalo bajoneta. Dognano je, da je bil umorjen dvakrat prebodec z bajonetom skozi prsa in da je že po prvem zabodilju vsled izkrvavljenja umrl na kraju dogodka. Sandor se je nato javil pri orožništvu v Križevcih, kamor je prinesel bajonet in samokres s trditvijo, da je oboje orožje odvzel Novaku, ki ki ga je na cesti napadel, on Sandor se je le branil, Novak pa se je sam nasadil oziroma sam prebodel na svojem bajonetu. Razprava pod predsedstvom v. s. s. Stergarja bi bila že v sredo končana, pa se je v zadnjem trenutku zalasila priča, ki potrjuje že prvotno izražen sum, da so bili pri dogodku navzoči trije, kar bo potrdila neka doslej nezasišana priča. Zagovorni dr. Haas je predlagal preložitve razprave. Ker se je temu predlogu pridružil tudi državni pravdnik dr. Hoinik, je senat odgodil razpravo najbrže do prihodnjega porotnega zasedanja.

— Mlad požigalec. Na zatožni klopi je sedel v torek dopoldne komaj 16 let stari Alojzij Gomilšek, sin zelarja iz Dragovič, vajence pri kovaču Janožu Cizerli v Destrniku pri Ptutu. Fant je silno naglo jeze, masčevalec in lažnjiv. Začelkom maja se je odstranil brez dovoljenja svojega mojstra za več dni domov. Ob povratku ga je mojster pokaral. Fant je sklenil se masčevati s požigom, kar je bilo njegov ideal tudi napram drugim, če so ga razžalili. Dne 8. maja je odšel Cizerli od doma. To priliko je Gomilšek uporabil za svoj načrt. Vzel je slamo ter jo porinil skozi odprtino v dvornico in poleg nje se nahajajoče kuhinje, pa je v odsotnosti Cizerlove žene vzlet tlečo ogelje in ga vrgel na slamo. Da odvrne od sebe sum, je odšel k bližnji kapeli k žmarnicam. Vrnivši se domov, je šel gledat zakaj se že ni vžgalo; primaknil je slamo še bližje za tlečo predmetom, nato se je obleden vlegel v svojo postelj v hlevu in čakal. Ob povratku okrog polnoči je Cizerli že od daleč zazpil ogenj, hitel je domov, kjer je že našel vese v plamenu. Ogenj je k sreči prva zapazila soseda, ki je šla buditi hudega slučajno gospodinjco. Ko jo ta preplašena vstala, je zunaj že našla vajenca obledenega in živino izganjati. Gomilšek se je sam osumil ravno s tem, da je bil ob izbruhu ognja že obleden, da je tako hitro odpel živino raz varig in ker se je drugo jutro odpravil na odhod. Priznal je orožnikar in županu natančno ves svoj satanski načrt. Pred poroto pa se je zatekel k laži, češ, da je vrgel nepraviloma cigareto v dvornico in da so ga brožniki a silo primorali, da si je svoje prvo priznanje »izmislile«. Priče so ga postavile na očitno laž in obrekovanje orožništva. Njegov zagovornik dr. Haas je senat opozoril, da fant še ni 20 let star. Porotniki so potrdili glavno vprašanje na požig, naker je bil Gomilšek obsojen na 3 leta težke ječe. Cizerli je skoro vse pogorelo in ima nad 36.000 K škodo.

Dneone vesti.

V Ljubljani, 17. decembra 1921.

— Kraljev rojstni dan. V pravo- slavo kraljevega rojstnega dne si je Ljubljana nadela praznično obleko. Mesto je v zastavah, vse trgovine so bile dopoldne zaprte. V pravo- slavnih kapelici v vojašnici vojvode Mišiča je bilo ob 9. dop. svečano blagodarjenje, kateremu so prisot- stvovali pokrajinski namestnik g. Ivan Hribar, general Dokič s čast- niškim zborom in zastopniki civil- nih oblasti. — V stolici je bila slo- vesna služba božja, ki jo je služil knezoškof dr. Jeglič ob asistenci številne duhovščine. Svečanosti so prisostvovali pokr. nam. g. Ivan Hribar, general Dokič, general Maj- ster, župan dr. Perič z občinskimi zastopom, načelniki uradov, šolstva in zastopniki kulturnih institucij. Na koru je svirala godba dravske divizije.

— Stranke ali država? V naši kraljevini so vladne krize na dnevnem redu. Najmanj vsa- kih šest mesecev izbruhne taka kri- za, ki traja na to tedne, često tudi mesece. Po drugih državah so vlad- ne krize redke in ako se pojavijo, so rešene takorekoč trenutno. Za- kaj je pri nas v tem pogledu vse drugače? Ker je pri nas strankar- stvo tako razvito, da že ubija dr- žavo. V krizah, ki neprestano pre- tresa našo kraljevino in ogro- žajo njeno eksistenco, zamani išče- mo globokih načelnih nesoglasij, ki bi zavirala redno funkcioniranje državnega aparata. Vse številne vladne krize povzročajo skoro brez- izjeme zgolj samopašni strankarski interesi in neutišljive osebne ambi- cije. Državni interesi, ki bi moral- i ti vsem našim strankam najvišji in najsvetejši zakon, je podrejen strankarskim koristim in osebnim pretenzijam in ker so leste brezmejn- e in nenasitljive, ne more priti dr- žava v tej borbi med lastnimi in strankarskimi interesi na svoj rač- un. Blagor države, dobrobit sploš- nosti, to so danes pojmi, ki so po- stali našim politikom in državnim kom malodane tuji. Strankarski in osebni egoizem uganja v našem javnem življenju prave orgije, pa- triotizem, poštrevnovalno delo za do- movino, zavest dolžnosti, to so dob- rine, ki jih dandanes v politič- nem življenju nihče več noče po- smati. Vsakdo se peha samo za svo- je korito. Vsak politik ima samo to ambicijo, da postane minister ali pa vsaj upravni svetnik kakšnega do- bičkonosnega podjetja. In ker je ministrskih kandidatov mnogo, vladnih stolcev, dasi so tako števil- ni kakor v nobeni drugi državi, pa še vedno veliko premalo, odriavajo drug drugega od korit, dokler ne pride vsakdo na vrsto. — In da ne ostane nobeden ministrov predolgo v mehkem svojem naslanjaču, zato že skrbje krčdeli, ki se prerivajo in peha jo koritu. No, ob koncu ko- rečev ostane človek vendarle še mini- ster na razpoloženju, ki ima tuji lepe redne dohodke, apanažo reci- mo, ki je ni zamačavati. Da pri tem narašča število ministrov na razpo- loženju naravnost baieslovno, kar vsekakor čuti tudi državna blaga- na, kaj to komu mar? Misira plebs naj molči in plačuje, gospodje dr- žavniki in politiki pa bodo upravl- jali državo sebi v zabavo in korist, ako jo pri tem vzame vrag — bog z njo. ... A ker je ministrskih po- teljev še vedno premalo, se sedaj kreirajo še mesta državnih podta- jnikov. Nova korital Vse, kar je prav, to pa je prehuda panrika, da bi jo mogla prenesti pohlevna duša državljana. Zato pravimo: Ako hočete, da bo državni apar- rat redno funkcioniral in da bodo zavladale v našem javnem in poli- tičnem življenju zopet urejene raz- mere, odstranite najprej glavne vzroke vsega laja: Odpravite enkrat za vselej apanažo bivšim ministrom in tudi bodočim drž. podtajnikom! Posledica bo: Vladne krize bodo redkejše in polagoma bo vendarle premagala država tisto tvgrbo, ki ji pravijo — stranka.

— Naša anketa. O vprašanju razdelitve države v oblasti smo dobili danes 42 odgovorov. 38 na- ročnikov se izjavlja za eno oblast v Sloveniji, 4 pa za dve oblasti. Iz ma- riborskega okrožja se jih izreka 5 za eno oblast, 3 za dve oblasti. Do- slej so poslali odgovore 403 naroč- niki. Opozorjamo, da traja anketa do 25. t. m.

— Seja ljubljanskega občinskega sveta bo v torek dne 20. t. m. ob 17 v mestni zbornici. Dnevni red objavimo v ponedeljek.

— Novoletna voščila. Uprava »Slovenskega Naroda« je uvedla pred 25. leti jako priporočljivo na- vado, da trgovci, obrtniki, gostilni- čarji in brivci svojim gostom čestit- tajo k novemu letu potom našega lista. Tako novoletno voščilo se velja veliko, pač pa prihrani mnogo pisanja, zamere in pa — drago poš- tino. Novoletna voščila sprejemamo iz cele Jugoslavije po tehle ce- nah: mala 30 K, večja 90 K, 160 K in 320 K. Sprejemajo se do 28. t. m.

— Otvoritev kavarne »Zvezde«. Kavarno »Zvezde« je g. Fran Krapč popolnoma preuredil in opremil z vsem komfortom. Vse lokale je popolnoma prezidal, položil nova parketna tla in opremil kavarno z docela novim oku- snim pohištvo. Ob stenah je napravil hrastov obod ter priredil posebno igral- no sobo. Plesarska dela so bila izvr- šena po načrtih in navodilih akademi- čnega slikarja Maksima Gasparija. V okras kavarne je naslikal akad. slikar prof. Ivan Vavpotič tri kra- sne slike: Ljubljano, Maribor in Bled. Slika, predstavljajoča Ljubljano v je- senem soncu, je naravnost mojst- sko delo. Akad. slikar Klemenčič je napravil za kavarno lep Prešernov portret. Prenovljena kavarna »Zvezde« je tako spetna in okusno urejena, da bo gotovo postala zbirališče najboljše- ga našega občinstva. Kavarna bo otvor- jena v torek 20. t. m. dopoldne. »Na- rodno kavarno« je prevzel g. Josip Carl, dolgotrajni plačilni natakav v »Evropi« in »Unionu«.

— Hrvatsko pevsko društvo »Kolo« dospe iz Zagreba v Ljubljano v nedeljo že dopoldne ob 11. uri 57 minut (ne pa kakor je bilo prej naznanjeno dopoldne), ker se je vozni red vlakov 15. t. m. spremenil. Vabimo ljubljansko občinstvo, da se v ve- likem številu udeleži sprejema milih go- stov, hrvatskih pevcev in pevki in da jih pride pozdravit na kolodvor ob pol 12. do- polodne.

— Godba Zvezde jugoslovenskih želez- ničarjev v Ljubljani se bo v svoji naklo- njenosti do hrvatskih in slovenskih pev- cev udeležila sprejema hrvatskega društva »Kolo«. Ob 11. dopoldne pride na Kon- gresni trg pred Univerzo, odtod se napoti v sprejedu ljubljanskih pevskih društev na glavni kolodvor k sprejemu. Po po- zdravu spremi godba hrvatsko društvo »Kolo« do hotela Uniona.

— Sprejem hrvatskih pevcev in pev- ki v Ljubljani. Vsa ljubljanska pevstva dr- štva, ki so doslej pristopila k Zvezi sloven- skih pevskih zborov, to je pevski zbori: Glasbene Matice, Slavca, Ljubljane, Ljub- ljanskega Zvona, Zveza jugoslovenskih železničarjev, društva Krakovo-Trnovo, društva Slavia Vič-Glinice in zbor Roko- delskih pomočnikov — se po sklepu Zve- zinega odbora ljudno vabilo, da se ude- ležijo sprejema hrvatskega društva »Kolo« na glavnem kolodvoru. V to svrhu naj se vsa pevstva društva v nedeljo 18. t. m. zbere točno ob 11. dopoldne na Kongres- nem trgu pred Univerzo (ne kakor je bilo pri odhodu seji naznanjeno). Odtod od- korakajo društva v sprejedu, na čelu z godbo jugoslovenskih železničarjev na glavni kolodvor. Prihod v'aka po novem voznem redu je ob 11.57 predpoldne.

— Prošnje za dopotovanje inozem- skih delavcev je vlagati interesentom pri posameznih podružnicah Državne posre- dovalnice za delo, ki se nahajajo v Ljub- ljani, Mariboru, Ptujju, Murski Soboti in Celju (se otvori v kratkem), te jih pa vo- dilo potem dalje. V prošnjah, ki morajo biti zadostno kolekovane, je točno navesti ime in naslov vsake delavne moči, ki jo kdo želi dobiti iz inozemstva.

— Začelnik porotnih razprav Ma- rior je določen na ponedeljek dne 19. t. m. Za ta dan so razpisane tri raz- prave sami uboji, druge so se odbile za prihodnje porote.

— Tehniška podoficirska šola v Mariboru. Iz Maribora poročajo, da se ondotna višja vojaška realka spremeni v tehniško podčastniško šolo.

— Evangeliska cerkvena obči- na V nedeljo 18. t. m. se vrši v tok. evangeljski cerkvi božična sveča- nost. Pričetek ob pol 6. zvečer. Ker se ob pričetku svečanosti cerkev zapre, se priporoča točen prihod.

— Adventna pobožnost (slovenski) se vrši v nedeljo ob polosnih zvečer v evangeljski cerkvi na Gospodsvetski cesti.

— V nedeljo dne 18. t. m. pop. ob 8. na 8. se pripelje iz Zagreba hrvatsko pevsko društvo »Kolo« in priredi tu zvečer svoj koncert. Odpotuje še isti večer ob 12. uri nazaj v svoje bivališče. Združena ljubljanska pevstva dr- štva prireda ob prihodu Kolašev na južnem kolodvoru svečan sprejem. K tomu sprejemu vabimo vse naše občins- ke, obenem ga pa opozarjamo na koncert, za katerega so vstopnice v predprodaji v plačilni Glasbene Matice, Gosposka ulica 8/1.

— Smrtina kosa. V Ljubljani je umrla ga. Marija Skale roj. Druško- vič, soproga ravnatelja mestne klav- nice, vrta narodna dama, ki je mnogo delovala v narodnih društvih. — V Novem mestu je umrl mestni tajnik g. Leopold Stakelj, taat g. opernega pevca Julija Betetta. — Umrla je gđ. Pava Stefanovič. Truplo prepe- ljajo v Novo Nesto, kjer bo v nedeljo dopoldne pogreb. Blag jim spomin!

— Požar v Višnji gori. Pišče- nam: V četrtek zvečer ob 7. je izbruh- nil ogenj v podstrešju Pajkove hiše v Višnji gori. Ognjegasci so bili takoj na mestu. Uspelo jim je s požrtvoval- nim delom požar omejiti, dasi ni bilo v bližini nobene vode. Gasilci so z brizgalno ob bregu potoka dvigali vo- do v hrib k drugi, ki je gasila požar. Pajkova hiša stoji v bližini kolodvora. K sračni ni bilo nobenega vetra, sicer bi bile tudi ostale hiše v nevarnosti. Kako je požar nastal, ni znano, najbrže so po neprevidnosti zanetili ozenj otroci, ki so s lačjo hodili v podstreš- je po krmo za kravo. Ta požar je zno- va pokazal, kako potrebna je v Višnji gori naprava vodovoda.

— Stedinski falzifikat. Dne 14. t. m. dopoldne je prišla v Narodni dom neka, približno 30 let stara ženska in skušala zamenjati pri natakariju Dra- gotinu Backu falzifikat 100 dinarjev. Falzifikat je lahko spoznat, ker mu manjkajo podpis in je tudi vodni tisk zelo slab.

— Burna pevka v Alohije- višnji. V prostorih nekdanjega Alojzi- jevišča ima tudi »Poselska zvezca« svo- je društvene lokale. V četrtek zvečer so imele članice svoje redno pevsko vajo, ki pa se je precej zavlakla. Ker je bilo že deset ur, je postala hišnica sitna. To pa ni bilo nevkem vseč, ki so energično protestirale proti vmešava- nju nadležne hišnice v njih prosvetno delo. Pri tem ji je ena izmed služkinj prisilila tako »okrog ušesa, da je videla devet solne. Pevovodja vikar Anžič je končno pomiril razjarjene duhove in odpeljal vso družbo na planj.

— Pri plodonosnem vltom zasače- ni tatovi. Lepo, jasno decembersko noč so skušali trije, dobro organizirani profesionalni vlomilci vporabiti za dobičkanosnem vltom. Tropesna, pote- puška detelja, živeča samo od vltov in tatvin, je danes ponoči prav po frapantni tržiški vlomilski metodi pri- šla pred trgovino Tomaža Meneinger- ja na Martinovo cesti, samo s to razli- ko, da v Trstu take vltome izvajajo pri belem dnevu. Tatinska trojica je najprej v tovarni Golob & Ko. na Glincah ukradla iz hleva konja, ga vpregla v voz in hajdi na Martinovo cesto po »rozinec za božične praznike. Srečno so vdrli brez vsakega hrupa v trgovino in začeli odnašati iz skladiš- ča razno blago. Ali! Imeli so smolo! Vedno čuječe oko postavilo jih je za lo- tih ravno v trenotku, ko so lepo na- kladali in nosili dve vrtči »kavce« in zaboj »rozinec. Stražniki jih je prijel. V rokah sta mu pa ostala samo dva, tretji jo je srečno in urnih krač »potempljal« v daljavo. Vltom je organiziral pro- fessionalni tat in potepuh, že večkrat s poroto opravka imajoči Jože Dacar, ki bo imel za praznike »rozinec« za- porih deželnega sodišča.

— Koncert v hotelu Tivoli v nede- ljo dne 18. t. m. ob 15.—20. ure. Doma- če jutrne krvave in mesne klobase. Vstopnina prosta. Se priporoča Vek. Dolničar.

— Smrtina nesreča. Danes nekaj minut pred pol 2. po- poldne je na klanec Florijanske ulice pri šentjakovski dekliski šoli cestna železnica povzila priletno, na polglo- bo, doslej še ne zgnosčeno starko- beračico. Tramvaj je vozil nizdol. Pre- ko ceste je šla starka. Voz jo je podrl in ji zmečkal glavo. Starka žena je na mestu obležala mrtva. Voz je ustavil voznjo. Na mestu se je zbrala velika množica gledalcev. Promet je bil za dalj časa ustavljen na tej progi. Kdo je vzrok nesreči, še ni dognano. Smrt- na nesreča je vzbudila veliko senza- cijo, ker je to redka tramvajska ne- sreča.

— Cenj. našim naročnikom. sporočamo, naj blagovolijo naroč- nino za ta mesec poslati pravočas- no, ker se bo vsem, ki ne pošlijo do 25. t. m. naročnine, pošiljanje lista ustavilo dne 29. decem- bra t. l.

»Slovenski Narod« velja v letu 1922 nastopno: V Jugoslaviji: na mesec K 30— 1/2 leta » 90— 1/4 leta » 180— celo leto » 360— V inozemstvu: na mesec K 52— 1/2 leta » 156— 1/4 leta » 312— celo leto » 624—

Sobotne izdane celo leto v Jug- slaviji 50 K, v inozemstvu 100 K.

Najnovejša poročila.

Ponehanje krize.

— Beograd, 17. dec. (Izv.) Pred- sednik narodne skupščine dr. Ivan Ri- bar je danes ob 12. odšel na dvor, kjer je bil sprejet od Nj. Vel. kralja v dalj- ši avdijenci. Dr. Ribar je kralju poro- čal, da je njegovo posredovanje za spo- razum med demokrati in radikalei uspelo. Kralj naj poveri g. Pašiću mandat za sestavo nove vlade.

— Beograd, 17. dec. (Izv.) Zadnje zapreke so odstranjene. V glavnem je treba še določiti mesta državnih po- dta jnikov. V tem oziru stavijo muslima- ni ovire. Tudi SKS zahteva podta jnika v ministruvju ograde reforme. Za po- poldne je določen sestanek Pašića s Pucljem.

— Beograd, 17. dec. (Izv.) Kriza ponehuje. V glavnem so danes zaklju- čeni sestanki. V političnih krogih pri- čakujemo definitivno sestavo vlade in nje imenovanje tekot jutrišnjega dneva.

PRVI PRAZNIK KRALJEVEGA ROJSTNEGA DNE.

— Beograd, 17. decembra. (Iz- virno) Danes praznuje naša presto- lica prvi rojstni dan našega kralja Aleksandra. — Vsa javna po- slojpa in zasebne hiše so v zasta- vah. Trgovine so zaprte, delo poč- va in med prebivalstvom vlada ve- selo razpoloženje. Kralj praznuje svoj rojstni dan sicer med težko politično krizo, a vsak je v srcu pri- pričan, da privede mladi kralj drž- vo v kljub vsemu vendar do trdne notranje konsolidacije in moči. Skoraj vsi listi so danes izšli v sve- čani obliki in posvetili na uvodnih mestih kralju daljše članke. Kralj je star 32 let, preživel je dneve kras- nih balkanskih zmag, skupno z na- rodrom je doživel ponižanje Srbije, a tudi nie vstajenje in prerajenje ter končno ujedinenje jugosloven- skega naroda.

Današnja »Pravda« pravi o kralju v markantnem uvodniku: »Danes našemu mlademu kralju, ki prvič kot kralj slavi svoj rojstni dan, v dneh težke politične situaci- je, polne težkih preizkušenj, ko poskušajo razni elementi, da podro današnji ustavni red, želimo, da reši državo iz te krize in ohrani ustavo, stoječ na braniku našega narodnega edinstva.«

»Trgovinski glasnik« tudi po- sveča mlademu kralju daljši uvod- nik in pravi, da je naš kralj vrhovni zastopnik našega naroda v brambi državnega in narodnega edinstva.

»Samouprava« spominja veli- kih žrtv, doprinešenih domovini, in izraža prepričanje, da bo naš kralj z modrim vladanjem našel na- čin, da privede državo k notranji konsolidaciji, k napredku in do mednarodnega stališča, katero je poklicana, da zavzema v svetu. Mla- demu in viteškemu kralju želi dol- go življenje v blagor državi in na- rodu.

ČEŠKOSLOVAŠKA IN AVSTRIJA SKLENILI POGODBO NEUTRAL- NOSTI.

— Praga, 17. decembra. (Izv.) Zu- naničnemu ministruvju in predsedniku Masaryku blizu stoječi »Čas« objavlja, da je bila na sestanku v Lani sklenje- na med Češkoslovaško republiko in Avstrijo pogodba, ki izraža dobrohotno neutralnost Avstrije s Češkoslovaško in da se vsi eventualni bodoči državni spori predložijo v rešitev mednarodno- mu razsodišču.

— d Praga, 16. decembra. Zvezni predsednik dr. Hainisch je poslal če- škoslovaškemu predsedniku republike dr. Masaryku iz Gmunda, kjer je zapa- stil češkoslovaško ozemlje, nastopno brzojavko:

»Ko zapuščaju tla Vaše lepe domo- vine, naj izrazim Vaši ekscelenci mojo najsrečnejšo zalhalo za priršni spre- jem, ki mi ga je pripravila Češkoslo- vaška. Ure, ki sem jih prebil v Vaši le- pi deželi, mi bodo ostale vedno v pri- jetnem spominu. Upam, da bo ta seste- nek veliko pripomogel k vzpostavitvi priateljsko sosednih odnošalev med obema republikama in da bo imel kar najboljše posledice.«

NOV MODERN LIST V BEO- GRADU.

— Beograd, 17. decembra. (Izv.) Kakor napovedujejo veliki moderni le- pakl in letaki, izide jutri nov, modern o urejevan dnevnika »Vreme« v veli- kem formatu. Direktor lista je Kosta Luković, tajnik uredništva na Kosta Nikolić. List namerava obsežati vse stroke javnega življenja. Ima dopisni- ke v vseh važnih centrih Evrone. Po- svetl bo posebno pažnjo zunanji in no- tranji politiki in je za list pridoblenih več uspešnih sotrudnikov in častnikar-jev. Listu je zagotovljena znatna fi- nancična podpora. List financira večja delniška družba.

ODKRITJA O KARLOVEM PROTESTU PROTI DETRONI- ZACIJI.

— Budimpešta, 17. dec. (Izv.) Madžarski parlament vodi že skoro 14 dni tako v plenumu, kakor tudi v imunitetnem odsedu neposredno zgodovinsko zanimivo razpravo o karlističnem gibanju in o zadnjem Karlovem puču. Polagoma prihaja- jo na dan detaili organizacije kar- listov, pa tudi važni državnopravni dokumenti. Oficijska poročila sku- šajo te pojave prikrivati in jih ne beležijo. Tako je bil pred dnevi na zaupni seji imunitetnega odseda objavljen protest Karla Habsburga proti detronizaciji. Protest je bil naslovljen na madžarsko vlado, Kar- rol pa je tudi sestavil proglas na narod, ki ga naj bi bil škof primas Czernoch objavil. Vsled teh objav je bila sedaj madžarska vlada pri- siljena predložiti original Karlovec ga protesta.

Protest se glasi: Izjavljam, da je sklep narodne skupščine pod pritiskom in silo ino- zemstva storjen sklep narodne skupščine, da nimam pravice do prestola, v zmislu madžarske usta- ve in madžarskih zakonov, nevelja- ven ter protestiram proti njemu.

Vzdržujem vse svoje pravice, ki mi pristojajo kot madžarskemu apostolskemu kralju, ki je kronan s sv. Stefana krono. Protestiram proti postopanju madžarske vlade, da me je na podlagi sklepa poslaniške konference izročila poveljniku do- navske flotilje, ker imam kot Ma- džar v smislu madžarskih zakonov neizpodbitno pravico prebivati na madžarskem ozemlju. Tihany 1921, Karl m. o.

— Budimpešta, 17. dec. (Izv.)

Madžarski parlament je večeraj zo- pet nadaljeval debato o ukinitvju mandatov karlističnih poslancev. Posl. Vaszony je prečital zanimivo pismo Karla driju Gratzu. Pismo je pisal Karol Habsburg izjavljajoč, da bo z božjo pomočjo vedno ostal zvesti kralj Madžarski, nosilec kro- ne Sv. Stefana. Njegova prisega je sveta. Karol hoče varovati integri- teto Madžarske, on se ne smatra samo za kralja male Madžarske, ampak za kralja zemlje krone Sv. Stefana. (Karlisti so prirejali hrup- ne klice: »Živel Karol!«)

Poslanec Lingauer je predložil resolucijo: Narodna skupščina naj sklene: »Vsi moški in ženski člani habsburške hiše naj bodo ne samo, kakor je določeno po zakonu, iz- ključeni od prestolonasledstva, mar- več tudi potom volitve ne morejo priti na prestol.«

GLASOVANJE V ŠOPRONJSKI OKOLICI.

— Dunaj, 17. decembra. (Izv.) Madžarska uradna izvešteljska služ- ba objavlja rezultat večeršnjega gla- sovanja v šopronjski okolici. Okolica je glasovala: Kroisbach od 1525 upra- vičencev 1372, Velki Benkendorf od 1038 oddanih 1037, Wolf od 650 odda- nih 562, Waldenhof od 1525 — 1176, Kohlenhof od 960 — 708, Agendorf od 1164 — 840, Harka od 618 — 573. Re- zultat skrutinija še ni znan, vendar pa madžarsko poročilo zatrjuje, da so po- nekod dobili Madžari večino, drugod pa Avstrijci.

Borze.

— Zagreb, 17. decembra. (Izv.) Prosti promet. Devize: Curih 52.—, 52.50, Pariz 21.—, 21.30, London 110.—, 111.—, Berlin 137.—, 141.—, Dunaj 4.05, 4.10, Praga 332.—, 336.—, Italija 12.—, 12.10, New York 268.—, —, Budapešta 39.—, 39.50, Valute: dolar 265.—, —.

— Curih, 16. decembra. Zagreb 1.95, Dunaj 0.19, Berlin 2.65, Praga 6.20, Milan 23.35, Pariz 40.225.

— Trst, 16. decembra. Praga 26.80, London 92.15, Zagreb 8.30, Berlin 11.—, Pariz 174.50, Curih 430.—, New York 22.10.

— Praga, 16. dec. Zagreb 31.125, Dunaj 1.24, Berlin 40.25, Curih 15.90, Milan 3. 72, London 341.—, New- york 81.25.

— Pariz, 16. dec. Berlin 6.50, Lon- don 53.35, Newyork 12.735, Curih 248.25.

— Dunaj, 16. dec. Pariz 524.50, Cu- rih 1.235.—, London 27.600.—, Berlin 3.425.—, Zagreb 2.460.—, Praga 8.070.—.

— Budimpešta, 16. dec. Zagreb 260.—, Dunaj 10.375, Praga 827.—, Cu- rih 136.50.

Glavni urednik: Rasto Pustoslavsek. Odgovorni urednik: Ivan Podražaj.

Salma

Neraztržljivi kavču o-
vi pod rotniki za čevlje.

PRIMA

Proda se
kavčur za 8000 kron. Naslov pove ure,
Slov. N. roda. 9115

4 pare lepih drsalk
se proda. Naslov pove upravitelje
Slov. Naroda. 8129

Kavarna „Zvezda“ v Ljubljani.

Cenjenemu občinstvu vljudno naznanjam, da otvorim v torek, dne 20. t. m. popoldne docela prenovljeno, moderno urejeno, z vsem komfortom opremljeno

kavarno „Zvezdo“.

V kavarni bodo na razpolago vsi domači in večji inozemski politični, leposlovni in znanstveni listi, kakor tudi revije. Gostom bom nudil najfinejšo in najboljšo pijačo, okusna mrzla jedila ter skrbel tudi za najboljšo postrežbo. Igralcem bo na razpolago posebna igralna soba. Iz skrajno zanemarjenih bivših kazinskih lokalov sem skušal ustvariti prvovrstno, vsem modernim zahtevam ustrezajočo kavarno. Zato sem prepričan, da mi bo cenj. občinstvo, kateremu se toplo priporočam, nagradilo ta moj trud z najštevilnejšim posetom.

V Ljubljani, dne 17. decembra 1921.

9145

FRAN KRAPEŠ, kavarnar.

Uradnik

kemične stroke **Isče službo**. Ponudbe pod „Zanesljiv 9128 na upravo Slov. Naroda.“

Isčem kontoristko.

Ponudbe pod „Pisalni stroj 9127“ na upravo Slov. Naroda.

Keckova „Mechanik“

se prodaja, nova 1. 2. in 3. zvezek za K 450.—. **Salondrova ulica 4, II. nadst.** 9120

2 pomočnika železninaria

Isče za takoj trdnja **Bronzik & Fritsch**, trgovina z železnino, Ljubljana. 9131

Klavir

dobro ohranjen in oštara slika se prodaja. **Karlovška cesta 18, prtlj.** 9136

Na prodaj

moderna modra volnata jopica, liščica bos, damška športna čepica in moški cilindar velikost št. 54. **Salondrova ulica 4, II. nadst.** 9121

Na prodaj

popolnoma nov damski (Kipsona) plašč temno modro krilo, 4 nove moške kurtke kape. Naslov pove upravnštvu Slovenskega Naroda. 9122

Soba se odda

najraje skupno dvema gospodoma; prednost, kateri takpolagajo s kurivom. Naslov pove upravnštvu Slovenskega Naroda. 9126

Mahena vezena obleka

bluze, drkalice, priprava za mehanje čipk z leplimi obrabi, kovec in druge stvari se prodajo v ponedeljek, dne 19. t. m. ob 3. popoldne, **Kralja Petra trg 3, II. desno.** 9083

Zimski plašč

dobro ohranjen, in več oblek za gospoda srednje velikosti na prodaj. **Aleksandrova cesta 3, II. nadst., levo, na pogled popoldne.** 9088

Dobra kuharica

pridna gospodinja, iz boljših hiš, 46 let stara, gre k starejšemu samostojnemu gospodu služiti, tudi na deželo. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 9071

S O B A.

Višji privatni uradnik, soliden, isče lepo mehovo sobo s prostim vzhodom in električno razsvetljavo. Cena postranska stvar. Ima lastno posteljino perilo. Ponudbe pod „Mir 9130“ na upravo Slov. Naroda. 9130

Odda se lokal

za vsakršno obrt ali trgovino, na glavni cesti, enemu, kdor mi odstopi kako stanovanje. Ponudbe pod „Odstop 9137“ na upravo Slov. Naroda. 9137

Gospica Zora Apetir

trgovka, poštno lažje Maribor, je vljudno naprosena, da javi svoj polni naslov ali da vrne sliko. 9084

Umetno. Kompletno enakosmerni nam. pravo, dinamo 125 voltov, 35,5 amperov, 1550 obratov, 5-5 kilovotov, izdelek Pichter, Graz, na preteklih voltometer, amperometer, pretlačnik na vzvod, 2 varovalni (in prelovalci zvez z zemljo), uravnalec napetosti **proda Kurka & Wildt, Polzela pri Celju.** 9449

Zenitna ponudba.

Mlad intel. mož, 33 let star, želi tem potom v svrhu zenitne spoznanja s nemožno gospodino ali vdovo. Ponudbe pod „Znak 9103“ na upravo Sl. Naroda. 9103

Hiša

v okolici Ljubljane se prodaja. Pri hiši je lep sadni vrt in nevelj semljica. Proda se tudi brez zemljišča. Kupec dobi takoj stanovanje. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 9114

Proda se

skoro nov modern **teatrum** od temno-modrega sukna za 300 K. Lahke plezne obleke, 35 en kosov, klobuki, otroški plašči za 4 leta, bluze itd. Ogleda se vsak dan med 11. in 12. urami. **Wobor Bleiweisova cesta 4, I. nadst.** 9133

Proda se

po ugodni ceni gramofon, dva fotoaparata z vsemi potrebnimi, nove vprežne sanke, dva konjski prani opremljeni in troljubna vrata za lokalov vhod. Izve se v prodajalni Jos. Pretnar, pa-
v. **Salondrova ulica 4, II. nadst.**

Naznanjam

davnemu občinstvu, da sem prevel in na novo preuredil znano trgovino z vsemi zbirami in optičnimi predmeti **F. K. Radholzer**. Velika izbira božičnih in novoletnih daril po zelo znižanih cenah.

Za obilen obisk se priporoča

EDVARD ŠKOPEK

URAR

absolvent urarske tehnične šole

Lastra strokovna delavnica. — LJUBLJANA — Mestni trg 8.

Božična darila!

Risalna orodja

Na veliko. — Na drobno. — Tehnične potrebščine. — Svetlobni, prozorni in drugi papirji. Rektifikiranje geodetskih instrumentov. Brušenje risalnih peres. — Vsa popravila točno v delavnici za precizno mehaniko

Vil. Sequardt, Ljubljana,

Dalmatinova ulica II. 5 ali v

prodajalni B. ŠKOPEK, urar

prodajalni B. ŠKOPEK, urar

EKONOM

želi premeniti službo. — Nastop lahko takoj. — Naslov pri upravnštvu „Sloven. Naroda“ 9085

Kontoristinja

večja stenografija in knjigovodstva, se sprejema takoj. Ponudbe s prepisi izpiševal na Puškarno, Kranj. 9147

Strojepisko

sprejem. Nastop službe s 1. jan. 1922. Plača po dogovoru. **Alešaj Pogon, notar v Radovljici.** P150

2 dimnikarska pomočnika

in vajenca sprejemem takoj. **SILVESTER SMEROU, dimnikar** Postojna, Julijska Benečija.

Lep nov šivalni stroj

se prodaja. Ogleda se lahko od ponedeljka naprej od 10.—12. dop. in od 4. do 6. pop. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 9143

Jšče se družabnik

s kapitalom 100.000 K. Predpogoj prvotni prodajalec. Ponudbe pod „Znak 9144“ na upravo Sl. Naroda. 9144

Trgovski nastavljenec

železninar

in vajenca lahko takoj vstopita pri tvrdki Erjavce & Turk, trgovina z železnino, Ljubljana. 9112

Službo hišnice

prezame samostojna pridna in delavna moč. Ponudbe prosti na upravo „Slovenskega Naroda“ pod „Presto stanovanja, 9102“ 9102

Proda se

trg. hiša na Spod. Štajerskem, v večjem prometnem trgu ob železnici. Ponudbe pod „Trgovina 9104“ na upravo Slov. Naroda. 9104

Kot kompanjon

se želi udeležiti s K 100.000 mlad agilen trgovec. Ponudbe pod „Kompanjon 9106“ na upravo Slov. Nar. 9105

Sviranje na gosli

do najvišje popolnosti poučuje po metodah konservatorija v Parizu in Pragi izpršani kapelnik **M. M. Realljeva** cesta št. 9, I. 9110

Meccano!

Lepo božično darilo za dečke. Vse št. 1, 2, 3, 4, kompletne, dobro ohranjene na prodaj. **M. Sterle, Trg kralja Petra 3, I.** 9101

Strojnika

zmožnega tudi za popravila pri polno-jarmenikih, sprejema takoj lesna družba „Ilirija“, Ljubljana, Kralja Petra trg 8, I. 9147

Ilirija, lesna trgovska in industrijska družba

Ljubljana, Kralja Petra trg 8 (pred sodnišjo) kupuje hlode, tramo in deske vsake vrste. Ekspoz. lesa. — Nadrobna prodaja desk za mizarje pri Podružnici v St. Vidu nad Ljubljano pri Stefan Ermanu. 9149

Naznanilo preselitve.

Manufakturna trgovina na dobelo **M. Hribernik se je preselila iz Kolodvorske ulice 51 v Sodno ul. 6.**

Glasbeni ravnatelj **Jean Rynes, Curih** Gospa prof. Anita Krulec, Ljubljana zaročena **Poroka 3. januarja 1922.**

Dražbeni oglas

Vsled sklepa okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 2./12. 1921 A I 698/21 — 9 se bo na predlog dedinje pokojnega gospoda Matija Kolar bivšega stolnega kanonika v Ljubljani vrtila v hiši št. 5 Pred škofijo

prostovoljna javna dražba

v zapuščino spadajočih premičnin. Dražba se bo vrtila popoldne od 8 — 12, popoldne od 3 — 6 in po potrebi naslednji dan ob istih urah.

Prodajala se bo sobna oprava, stelnina in perilo.

V Ljubljani, dne 14. decembra 1921.

Dr. Karol Schmidinger I. r. notar kot sodni komisar.

Razglas.

Dne 21. decembra t. l. ob 21. bo pri gradbeni direkciji v Ljubljani, Turjaški trg št. 1, II. nadstropje v sobi št. 2

ponudna obravnava

za prevzem **stikarskih, pliskarskih, parobitarskih in pekar-skih del** in dobav ter dobave zagrinjal pri gradnji ambulato-rija na Mirju v Ljubljani.

Podatke, pojasnila in ofertne pripomočke dobivajo interesen-tje med uradnimi urami pri oddelku IV b gradbene direkcije v Ljubljani.

Ponudbe morajo biti zapečatene, kolekovane za 20 Din., oprem-ljene s potrdilom, da je vplačan pri finančni delni blagajni v Ljubljani vadij v znesku 5 %, ponudene vsote, z izjavo, da po-nudnik v celoti sprejme stavbne pogoje in končno z dovolitvijo ministra za zgradbe, da se sme ponudnik udeleževati javnih lici-tacij.

Gradbena direkcija si izrecno pridržuje pravico, da odda dela brez ozira na ponujene vsote.

Ponudbe, ki ne bi bile pravilno kolekovane, oziroma oprem-ljene, gradbena direkcija ne bo vpoštevala.

Mesto dovolitve za udeleževanje javnih licitacij zadošča za sedaj ponudbi priložena kolekovana prošnja na ministrstvo gra-djevin, ki ji je dodana taksa v taksnih markah za 125 Din.

Gradbena direkcija za Slovenijo,

v Ljubljani, dne 10. decembra 1921.

Gradbeni direktor: **prof. K. K. K.**

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naša srčno ljubljenca soproga in predobra mati, gospa

Marija Skale roj. Druškovič

soproga ravnateljke mestne klavnice

v soboto dne 17. dec. ob 1/2 10. previdena s tolažili sv. vere mirno v Gospodu zaspała.

Pogreb nepozabne rajnice bo v ponedeljek dne 19. dec. ob 1/4 4. pop iz Leonišča na Zaloški cesti na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, 17. decembra 1921.

Pavel Skale, ravnatelj mestne klavnice, soprog; — **Janko Skale**, bančni uradnik, sin; — **Danica Skale**, hčerka.

Potrti neizmerno žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša iskreno ljubljena hčerka, se-stra, nevesta in svakinja

Pava Stefanović

danes ob pol 7. uri zjutraj po kratki in mučni bolezni, v najlepši dobi svojega življenja izdihnila svojo blago duščico.

Ostanki drage pokojnice se prepeljejo v Novo mesto, kjer se polože v nedeljo pop. na pokopališče k njenemu blagemu očetu. Počivaj v miru duša zlata!

Novo mesto-Gorica, 17. dec. 1921.

Jožefa Stefanović, mati. **Zora, Mira, Draga, Darinka,** sestre. **Emil, Ljubomir, Danilo,** bratje. **Eli Perko,** zaročenec. **Dr. Rudolf Ravnik, Matko Hrovatin,** svaka.

V neizmerni žalosti javljamo, da je naš nena-domestni soprog, oče in tast, gospod

Leopold Stukelj

mestni tajnik

v sredo ob polnoči, star 61 let, nanadno izdihnil svoje dušo Njemu v večnost.

Telo se bo vrnilo zemlji v nedeljo, dne 18. de-cembra ob 4. uri popoldne na novomeškem pokop-pališču.

NOVO MESTO, dne 16. decembra 1921.

Marija Stukelj, soproga. — **Irma Betetto, Faidi Stukelj, Leo Stukelj**, otroci. — **Julij Betetto, zet,** in vsi ostali sorodniki. 9152

Samo za prodajalce.

z v orci in z navedbo cene za 10 kg
**K. Sz. rdsokolyi, Vegetabilien-gross-
handlung Begasvetudj, uradi, Banat.**

Preprodajnici popusti!

Wien VII. Neubaugasse No. 7.

Samo za prodajalce.

Jetika!

Dr. Pečnik, Jetika.

Današnje strogo znanstveno zdravljenje. Vsak jetičnik, ki hoče doma ozdraviti naj kupi to knjigo. V vseh knjigarnah, 48 strani, 9 K.

Jugoslovanska banka d. d.

Dejn. glavn. K 200.000.000—

Centrale v Osljeku.

Rezerve K 50.000.000

Menjalnica v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 26.

Kupuje in prodaja devize in valute najkulantneje. Obrestuje vloge na hranilne knjižice in na tekoči račun po najvišji obrestni meri.

Velika zaloga klobukov in slamnikov se dobi pri

Franc Cerar

tovarnar v Stobu, pošta Domžale. Prevzemajo se tudi stari klobuki in slamniki v popravilo pri Kovačevici i Tršan v Ljubljani, Prešernova ulica št. 5. Sprejemanje v sredo.

DOBIVA SE OPET SVAGDJE. GLAVNO SKLADIŠTE I GENE-RALNO ZASTUPSTVO ZA CI-JELU JUGOSLAVIJU
JUGOPHARMACIA
ZAGREB, PRILAZ BR. 12.

Tovarna JOS. REICH

Ljubljana, Poljanski nasip št. 4

Podružnice: **MARIBOR** Gosposka ul. 38. **NOVO MESTO** Glavni trg **KOČEVJE** štev. 39.

Berba vsakovrstno blago
Kemično čisti obleke
Svetilnika ovratnike, za-
pestnice in srajce.

„ORIENT“

družba z o. z. preje

Brata Eberl in Jančar & Co
Ljubljana, Miklošičeva c. 4.
nasproti hotela „UNION“.

Lastni izdelki oljnatih barv, firnežev, lakov in steklar-skaga kileja. Velika zaloga kemičnih in rudniških barv, barv za umetnike, raznovrstnih čepic, vseh potrebščin za slikarje in pleskarje.

Ravnatelj in prokurista

išče velika lesna družba v Ljubljani.

Ponudbe z navedbo dosedanje prakse in zahtevkov je poslati pod „Eksport“ na upravo Slov. Naroda do 20. decembra. 8948

I. jugosl. tovarna za gumbce in kovinske predmete d. z o. z.

Izdelki: Roženi in umetno roženi gumbi (znamka „Gala-lith“), ustnjaki za smotke, svačice, pipe in čibuke, gumbi iz biserovine (Perlmutter) za perle. Držaji za palke in dežnike iz naravnega roga.

Telefon št. 5. Bančni konto: Obrtna banka Ljubljana; Poštni ček št. **Slovenska Bistrica.**

BETON-ŽELEZOBETON-VOJNE ZGRADBE-ELEKTARNE
Ing. J. Lavrenčič & Co STAVBENO PODJETJE
LJUBLJANA
RIMSKEGA CESTA 12
IZRABA VODNIH SIL
ZBGE-MILNI-JEZUOL-NIŠE-VILE-INDUSTR-STRUBE-NOSTOM
PRORABUNI-MRČRTI IN OBISK INŽENIRJA BREZPLAČNO.

COSULICH-LINE

proj. (Avstro-Amerikana) Trst - Amerika
prevaža potnike v New York redno 3 krat v ju-
no Ameriko po 1 krat mesečno.

Posadila daje in vo-
ze Kote prodaje **SIMON KMETEC**, Ljubljani, Kolodvorska ulica 26

250 Modni salon 250 Stuchly-Maške

Ljubljana, Zidovska ul. 3.

Ima v zalogi fine in najnovejše oblike ter klanane **klobuke in čepice**

od K 280— naprej. Popravila se sprejemajo. Zalogi klobuki vedno v zalogi.

V trgovini Mestni trg št. 5.

O. Bernatovič

se dobe že po jako nizki ceni

moške obleke od	650 K naprej
„raglane“	1100 „
„hlače“	150 „
damske plašče od	550 „
„kostumi“	800 „
„modne obleke“	900 „
„krila“	300 „
in kožuhovina od	300 „

Ogledat se lahko pride vsak čas.

Velika božična prodaja

Za bližajoče se božične praznike in novo leto pripo-ročamo vsakovrstna zelo pripravna darila, osobito razne pletenine, kakor jopice, bluze, če-pice, gamuše, dokolenice, nogavice, različno tri-kotaje, fino perle in žopne rebce za dame in gospode, dalje najnovejše bluze in predpasnike, Tetra-perle, telovadne in športne potrebšline.

Ravnatelj je dolga večja množina svetilcev in čepic za dolge in dolge po zelo ugodnih cenah.

A. & E. Skaberne

špecialna trgovina za pletenine, trikotaje in perle
Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Debičkonosno trgovsko podjetje isto družabnika

ki bi imel K 250.000 — K 300.000.—, s katerim zneskom bi se podjetje finansiralo ter družabniku ta obratni kapital nosil brez dela 10 % — 15 %. Dopisi pod „Debičkonosna trgovina/8974“ na upravo Slovenskega Naroda. 8974

Ign. Žargi „Pri nizki ceni“

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 3.

Trgovina z drobinami, pletenimi in modnimi blagom ter raznim perlatom in kravati. Ter velika izbira vsakovrstnih zimskih potrebščin. Potrebščine za krojače in šivilje. 9022

Vinska trgovina

išče stalne trgovske zveze kamor bi prodajala svoje izborni vino iz Štajerske po solidnih cenah. Išče se tudi zastopnika za ta vina, ki bi lepo zaslužili. Pisma pod „Vinska trgovina/8973“ na upravo Slov. Naroda. 8973

Prodaja na primerna odplačila

Amerikanska tvrdka

„SINGER“ šivalni stroji

Bourne & Co, New York

Je razširila svoje delovanje v državi SHS ter je v stanju prevzemati vse v to spadajoče posle kakor: urejanje tvornic s specialnimi „Singer“ šivalnimi stroji vseh vrst z električnim pogonom; poleg tega ima v zalogi vse vrste strojev za obrt in industrijo kakor tudi za rodbinsko porabo. Podružnice: Ljubljana, Selenburgova ulica 3 in v vseh večjih krajih države SHS. Mehanična delavnica za popravila povečana.

Razglas.

Na veleposestvu Szapary v Murški Soboti prodaja se potom pismeno ofertne licitacije 250 komadov približno 500 m³ prvovrstnega še stoječega hrastovega porabnega lesa, kateri se izdela po dogovoru.

Po sprejemu oferte se vloži 10 % varščine v višini celo-kupne vsote.

Interesenti se vabijo da vložijo pravilno sestavljene in kole-kovane ponudbe do 31. decembra 1921 opoldne pri podpisani upravi, kjer so tudi natančnejši pogoji na razpolago.

Drž. uprava veleposestva Szapary v Murški Soboti, dne 8. dec. 1921

Kvasne (germ)

proizvode vsaki dan v svežem stanju odpremlja

TVORNICA ARKO

Zagreb.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

Kapital K 20.000.000.

Rezerve okrog K 6.900.000

Podružnici: Novo mesto in Rakek.

Ljubljana, Selenburgova ulica štev. 1.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Denarne vloge — Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut — eskompt menic, terjatev, faktur — akreditivi — borza.

Domače jedilno olje!

Započeli smo s proizvajanjem našega prvorazrednega dvostreke rafiniranega

jedilnega olja

ki se more v pogledu kakovosti meriti z vsakim inostranskim oljem. Dobe se v vsaki boljši trgovini.

Glavno zastopstvo za Hrvatsko in Slavonijo pri

Trgovačkem prometnem dion. društvu v Zagrebu, ilica 48

Prva hrvatska tvornica ulja d. d. u Zagrebu.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premo-govnikov za domačo vporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

la čehoslovaški in angleški koks za lvarne in domačo vporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. Ljubljana, Namska ulica 10.

Za inercatni del odgovoren Valentin Kopitar.

Lastnina in tiak „Narodne tiskarne“.